

MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta

Ústav jazykovědy a baltistiky

Bakalářská diplomová práce

2018

Anna Špačková

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav jazykovědy a baltistiky
Obecná jazykověda

Nová slova v hantecu
Bakalářská diplomová práce

Anna Špačková

Vedoucí práce: prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc.

Brno 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Brně dne

.....

Podpis autorky práce

Poděkování

Mé poděkování patří prof. PhDr. Marii Krčmové, CSc. za odborné vedení práce a odborné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat.

Anotace:

Cílem bakalářské práce je porozumění hantecového textu a slovní zásobě hantecu. Práce je rozdělena na dvě části. První část se zaměřuje na historii hantecu a na hantec v dnešní době. Dále se zabýváme hantecem z lingvistického hlediska. Druhá část se zabývá charakteristikou pohádkového textu v hantecu a analýzou hantecových slov. Závěr práce se zabývá používáním brněnského hantecu v dnešní době.

Klíčová slova:

hantec, Brno, brněnská mluva, slovní zásoba hantecu

Abstract:

This bachelor thesis deals with the understanding of Brno slang "hantec" text and Brno slang "hantec" vocabulary. Thesis is divided to two parts. The first part focuses on the history of "hantec" and on "hantec" in nowadays. Then we deal with "hantec" of the linguistic perspective. The second part deals with the characteristic of fairytale text in "hantec" and with the analysis of "hantec" words. The conclusion of the thesis deals with the use of "hantec" nowadays.

Keywords:

Brno slang "hantec", Brno language, Brno slang "hantec" vocabulary

Obsah

1	Úvod	9
2	Teoretická východiska	11
2.1	Hantec.....	11
2.1.1	Historie hantecu.....	11
2.1.2	Hantec dnes.....	14
2.2	Hantec z hlediska lingvistického.....	16
2.2.1	Slovotvorba v brněnské řeči.....	17
2.2.2	Hláskosloví v brněnské řeči.....	18
2.3	Slovní zásoba hantecu.....	19
2.4	Shrnutí.....	21
3	Charakteristika výchozího textu	22
3.1	Charakteristika autora a přehled jeho děl.....	23
3.2	Text a překlad.....	24
3.2.1	Originální text – Šípkatá Ruža.....	24
3.2.2	Překlad – Šípková Ruženka.....	26
3.3	Motivy neznámé z původní pohádky.....	28
3.3.1	Zpracovaný text.....	28
3.3.2	Shrnutí.....	29
3.4	Míra nasycení specifickými prvky v originálním textu.....	30
3.4.1	Zpracovaný text.....	30
3.4.2	Shrnutí.....	32
3.5	Jednotlivé lexémy.....	33
3.5.1	Výrazy doložené ve slovnících hantecu.....	33

3.5.2	Forma známá ze spisovného jazyka, ale v textu mají výrazy jiný význam.....	36
3.5.3	Výrazy snadno odvoditelné z kontextu nebo známá hantecová slova.....	40
3.5.4	Slova, která nelze dohledat ve slovnících hantecu nebo hůře odvoditelná ...	42
3.6	Sousloví a frazémy.....	44
3.7	Shrnutí.....	47
4	Závěr	48
5	Seznam použité literatury	50
5.1	Zdrojová literatura.....	50
5.2	Související literatura.....	50
5.3	Elektronické zdroje	51
A	Obálka použité pohádkové knihy	53
B	Originální text Šípkatá Růža	54
C	Slovníček na konci pohádky	58

Seznam tabulek

Tab. 1	Slovník hantecových výrazů	35
Tab. 2	Výrazy s rozdílným významem ve spisovné češtině a hantecu	39
Tab. 3	Hůře odvoditelná slova	44
Tab. 4	Souhrn lexémů z originálního textu	49

1 Úvod

Brno je druhé největší město České republiky a zároveň největší město na Moravě. Mnoho lidí z Česka, ale také ze zahraničí, sem jezdí poznávat kulturní život. Někoho může zajímat přehlídka velkolepých ohňostrojů, které se konají každý rok tradičně na jaře. Někdo dává raději přednost například místním vyhlášeným veletrhům. Pro mladší generace se Brno stává hlavním centrem vzdělávání, které je zde na vysoké úrovni, což dokazuje i fakt, že mnoho studujících pochází i ze Slovenska. Město je také známé pro svá divadla, soudy, vánoční trhy a jiné slavnosti, které se zde každoročně pořádají. Co se také může zdát lidem na Brnu lákavé, je trochu nezvyklý brněnský jazyk, kterým se budu ve své práci zabývat.

Hantec, jak snad každý již v dnešní době ví, je označení pro hovorovou mluvu brněnských obyvatel. V nynější době je ale znalost hantecových slov víceméně pasivní, jelikož se v dnešní době stává jen zřídka, abychom běžně na ulicích slyšali brněnské obyvatele hovořit hantecem. Tato řeč vznikala postupně komolením hanáckých nářečí českého jazyka s němčinou brněnských Němců a vídeňským argotem, což může být také důvodem, proč je pro většinu obyvatel v dnešní době hantec nesrozumitelný. Nicméně se najdou v současnosti i tací, kteří hantec dokážou použít v běžné komunikaci, ale pouze za účelem pobavit okolí. Hantec je proto tedy vnímán spíše jako zábavná mluva, ale zároveň pro ostatní lidi mluva velmi těžko pochopitelná.

Bakalářská práce se tedy věnuje problematice brněnského hantecu a jejím cílem je správně porozumět hantecovému textu a především slovní zásobě. Mnoho hantecových slov bylo odvozeno z rakouské němčiny a jsou tedy snáze odvoditelná do českého jazyka, ostatní používaná slova se dohledávají hůře. Pro správné porozumění jednotlivým slovům mohou dopomoci překladové slovníky, které existují v knižní podobě, ale také je můžeme vyhledat na různých internetových stránkách.

První část práce se věnuje teoretickým východiskům zmiňovaného brněnského jazyka, tedy původu a historii brněnského hantecu. Také mne zajímá otázka, jakými způsoby se hantec šíří mezi lidmi v dnešní době. Dále se dívám na hantec z pohledu lingvistického, zaměřuji se tedy na jeho slootovoru, hláskosloví a částečně také na etymologii. Nejvíce se zabývám slovní zásobou hantecu, se kterou pracuji i v druhé části bakalářské práce, která je pro mou práci nejtěžejnější. V té se budu zabývat rozbořem mnou vybraného textu, kde

poukážu na specifická slova, která jsou pro hantec charakteristická. Rozeberu je, slova si rozdělím do určitých skupin pro lepší přehlednost a v závěru vyvodím, jakou funkci má hantec v dnešní době a jak působí na vnější okolí.

2 Teoretická východiska

2.1 Hantec

Dnešní vnímání brněnského hantecu se od minulosti značně odlišuje. Zatímco dříve byl hantec používán v běžné mluvě, kam se rozšířil především z hospodských debat mezi muži, dnes je povědomí o hantecu spíše povrchní. Mnoho lidí, i samotných obyvatel města Brna, dokáže slovo hantec s Brnem spojit, ale samotná slovní zásoba zůstává zapomenuta a tato řeč bývá spojována s lidmi bez domova, případně jinými příslušníky z okraje společnosti.

Hantec je označován jako specifická mluva brněnských obyvatel. Avšak většině občanů je již hantec v dnešní době cizí. Je to dáno tím, že abychom mohli hantecu zcela jistě porozumět, musíme mít jisté znalosti a zkušenosti. Pro neznalé se může jevit tato zvláštní nesrozumitelná mluva dokonce i jako vulgární, avšak typický brněnský občan si takto může svou mluvu zjednodušit, zkrátit, ale také na druhou stranu ji vtipně obohatit.¹

2.1.1 Historie hantecu

S historií hantecu se váže pojem „*plotna*“. Plotnou se rozumí určitá skupina lidí, která si vymyslela svou specifickou řeč a aktivně ji používala. Tak vznikla „*hantýrka*“, což je označení pro jazyk, jež používají především uživatelé z okraje společnosti. Hlavním záměrem takového jazyka je ten, že pro ostatní lidi je nesrozumitelný. Používaná slova a slovní obraty jsou převzaty z běžně mluveného národního jazyka, často to bývají slova dialektická, původní slova překroucená, ale také slova cizí. V hantýrce všech jazyků jde většinou o materiály hebrejské nebo romské. Charakteristickým rysem brněnské plotny je přínos německého jazyka, ale hodně slov je mimo jiné i hebrejského původu. Z hantýrky dále pak vychází pojem „*hantec*“. Nicméně zpočátku hantec jako takový ještě neexistoval. Pojem hantec se začal používat až později, kdy se mluva začala postupně rozšiřovat i mezi ostatní vrstvy společnosti. Ostatní lidé přirozeně nějaká slovíčka znali a používali je, ale jinak se touto problematikou podrobněji nezaobírali.

V Praze existovala také podobná skupina, která byla právě pro naše hlavní město typická. Skupina si vytvořila název „*pražského pepíka*“. Pražští „*pepíci*“ se od brněnské plotny

¹ Viz KOPŘIVA, Pavel, ČIČA JELÍNEK a Petr DVORNÍK. *Velká kniha hantecu*. Brno, 1999. 1. vyd. Str. 3.

značně lišili. Uznávali zejména české prostředí a byli s ním úzce spjati, kdežto členové brněnské plotny nevěděli, jestli se spíše řadit k Čechům nebo raději k Němcům. Dalším rozdílem těchto dvou skupin se stal styl jejich mluvy. Pražská mluva byla rychlejší, poetická a melodičtější, což se odrazilo i do dnešní řeči Pražanů. Uživatelé plotny mluvili spíše nechápavě, zemitě, mnohokrát i hrubě. Avšak i přesto měly obě zmíněné skupiny společné znaky, a to především bohatou slovní zásobu a všeobecně vtipnou, zábavnou a komickou mluvu.

Plotna fungovala na konci 19. a počátku 20. století a stala se charakteristickou pro město Brno. Brněnská plotna se dělila do tří skupin. První skupinu tvořili lidé, kteří vůbec nepracovali a v podstatě se jenom povalovali, do druhé skupiny patřili lidé, kteří pracovali pouze individuálně a přijímali nabídky na jakoukoliv práci. Do třetí skupiny se řadili lidé pracující každý den, kteří si vydělávali peníze pravidelně, patřili tedy mezi výjimky. V důsledku toho měli s plotnou společnou pouze slovní zásobu, pak dále určité zvyky, mnohokrát podobný pohled na svět a v neposlední řadě chování ve společnosti. Nicméně právě pro jejich nasazení do práce je ostatní členové plotny nebrali za čistokrevné plotňáky.²

Název plotna nejspíše pochází z německého Plattenbrüder, což označovalo podobnou sociální skupinu ve Vídni. K plotňákům nepatřili pouze muži, kteří se k onomu společenství hlásili častěji. Do plotny se také řadily zřídka i ženy, které se zabývaly většinou prostitucí, tudíž svým způsobem patřily také na okraj společnosti.³ S tím souviselo i jejich bydlení. Pobývali většinou v okrajových částech města Brna.

Jak jsem již uvedla, hantec se mezi lidmi začal rozšiřovat hlavně po hospodách, kde se právě plotňáci scházeli, sdružovali se či pořádali různé společné akce. Díky svému rebel-skému způsobu života byli mnohokrát sledováni policií, a i právě proto mezi sebou komunikovali tak, aby jim málokdo rozuměl.⁴ K plotňákům patřilo také mnoho karbaníků, tudíž po večerech v hospodách hrávali různé karetní hazardní hry, což se také mnohdy četníkům nelíbilo. Z toho důvodu se často stávalo, že vznikala zcela nová slova a rozuměla jim pouze uzavřená skupina lidí, kde právě určité slovo vzniklo. Začal tedy postupně vznikat nový

² Viz NOVÁČEK, Otakar. *Brněnská plotna*. Brno: nákl. [vl.], 1929. Str. 9.

³ Viz Jazyky. Studium. Práce. *Brněnský hantec* [online]. 8. září 2010 [cit. 1. leden 2018]. Dostupné z:

<<http://www.jazyky.com/brnensky-hantec/>>.

⁴ Viz tamtéž.

slovník hantýrky, avšak v předválečném období byl málo rozsáhlý. Nutno ale říci, že i přes jejich občasné maléry, nebyla předválečná plotna tolik nebezpečná. Měli v povaze se spíše chlubit, až dokonce vychloubat a povyšovat se nad ostatními obyčejnými lidmi. Opravdu nebezpeční jedinci se vyskytovali v oné době pouze zřídka. Nicméně někdy přece jen ke rvačkám docházelo, plotňáci je ale brali jako takové zpestření jejich každodenního „nudného“ života. Libovali si také v podvodech, někdy to byly podvody menší, jindy se zase jednalo o zcela jistě vážnější podvody, ke kterým patřilo většinou i vyděračství.⁵

Důsledkem toho, že se k plotně řadili spíše muži, se přirozeně jejich slovní zásoba k mužskému světu přizpůsobovala. O žádném tabu v jejich komunikaci nemohla být řeč. Plotňáci se bavili především o nemorálních a sexuálních věcech, což ostatní městské obyvatelé často znepokojovalo a pohoršovalo, ale pro tuto skupinu nepracujících lidí byla zejména sexuální témata velmi oblíbená. Plotňáci nazývali věci pravými jmény a nebrali si před ostatními lidmi žádné servítky. Vznikalo tedy mnoho nových pojmenování spojené se sexuální tematikou a pro věci se sexem spojené. Ostatní lidé mohli tyto nově vzniklé výrazy spojené s nemorální tematikou pochopitelně znát, ale ve své mluvě je odmítali používat.⁶ Abychom ale plotňákům až v takové míře nekřivdili, dokázali se bavit i o běžných věcech nebo o věcech, které je zrovna trápily. Mnohokrát to byla otázka peněz nebo se mezi sebou svěřovali s problémy se svým zdravím, dále debatovali nad tématem jídla, nebo se často pouze dohadovali, kdo toho víc vypije.⁷

Míst, kde se členové této skupiny shromažďovali, bylo povícero. Nebyly to jen hospody, ale i určitá místa a městské části města Brna. V oblíbě měli „*Oltec*“ (starý hřbitov) nebo „*Gelbec*“ (Žlutý kopec). Jezdili do „*Šrajbecu*“ (Pisárky), na „*Špenu*“ (Špilberk) nebo k „*Pamplákům*“ (Klášter milosrdných bratří). Nicméně nejoblíbenějším místem plotňáků se stalo hlavní nádraží („*role*“). Často se tam chodili ohřívat, pobavit cestující nebo kolemjdoucí, občas se i odvážili dvořit krásným ženám. I právě proto se nádraží stalo asi nejvíc střetnutým místem v Brně, a to i v dnešní době.⁸

⁵ Viz NOVÁČEK, Otakar. *Brněnská plotna*. Brno: nákl. [vl.], 1929. Str. 11.

⁶ Viz KRČMOVÁ, Marie. Integrační a desintegrační tendence v sociolektu. In *Integrace v jazyčích-jazyky v integraci*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2010. s. 63-82, 19 s. ISBN 978-80-7422-001-2.

⁷ Viz NOVÁČEK, Otakar. *Brněnská plotna*. Brno: nákl. [vl.], 1929. Str. 24-25.

⁸ Viz tamtéž. Str. 18-20.

Plotnu můžeme vnímat jako takovou organizaci, která se postupně vyvíjela a procházela určitými vývojovými fázemi. Rozkvétala, když hospodářské podmínky nebyly moc dobré. Naopak jakmile se začaly objevovat příznivé podmínky, výsledky nebo známky blahobytu, plotnu to netěšilo a začala postupně upadat. Tato organizace byla jako celek pro okolí nepochopitelná a svým způsobem také cizí, zato jednotliví členové plotny byli pro ostatní obyvatele města Brna více zajímaví.

Brněnská plotna zanikla na konci první světové války. V období mezi válkami tedy nemůžeme hovořit o brněnské plotně, nýbrž o nově vzniklé skupině s názvem „štatlaři“.⁹ Počátkem druhé světové války byla zavedena povinnost pracovat, tudíž skupina štatlařů, tedy skupina městských povalečů, se musela rozpadnout. Ani po druhé světové válce se žádné obnovování skupiny neudálo, tudíž brněnská skupina povalečů fakticky přestala existovat, nicméně řeč zůstala zachována a stala se dodnes jakýmsi symbolem města Brna.¹⁰

2.1.2 Hantec dnes

„Na dnešní podobu mluvy Brna mají zřejmě největší vliv 60. léta a skupina brněnské bobémy formující se kolem počátků divadla Husa na provázku, Franty Kocourka a jeho přátel, skupiny Los Brňos, Radka Rettegyho nebo Pavla Jelínka-Čiči. V ní se původní mluva plotny obnovila v nové funkci - ne již jako jazyk sociální spodiny města, ale jako jazyk skupiny kultivované, ne již stará plotnáčtina, ale hantec.“¹¹

Dnes již není hantec používán v každodenní komunikaci, ale používají se pouze jednotlivá slova a výrazy, které mezi obyvateli Brna postupně zlidověly. Tato specifická mluva je mezi lidmi v dnešní době rozšiřována spíše pouze vlivem komerce. Avšak díky médiím je onen jazyk známý i mimo město Brno a překvapivě také v zahraničí, dokonce pan Jan Hlaváček, autor mnoha publikací v hantecu, v jednom rozhovoru zmiňuje, že se mu zdá, že postupem času začíná být brněnská mluva populárnější spíše mezi Pražany než mezi brněnským obyvatelstvem.

⁹ Viz KRČMOVÁ, Marie. *Brněnské hantec*. Geografické rozhledy, 2008, ročník 17, č. 5. ISSN 1210-3004. Str. 8.

¹⁰ Viz ČIČA JELÍNEK, Pavel. *Štatl. Brno*: Educo, 1990. ISBN 80-85027-06-2. Str. 13.

¹¹ KRČMOVÁ, Marie. Když mluví Brňan. In *T. Steiner (ed.): My Fair Lady (ze Zelnáku)*. Městské divadlo: Brno 1999, s. 146-153, 1999.

Do podvědomí uživatelů se tím pádem hantec dostává prostřednictvím knih a podobných publikací. Existuje jich na trhu spousta. Nejruznější zpěvníky, pověsti, pohádkové knihy nebo knihy s anekdotami, ty jsou ale spíše určeny pro již hantecem zasvěcené uživatele, kteří přesně porozumí obsahu daného vtípu, ale i přesto jsou mnohdy pro čtenářovu jistotu přikládány ke vtípům slovníčky. Je nutné podotknout, že právě díky těmto dílům je hantec v dnešní době jako jazyk stále živý a právě i díky tomu se brněnská slovní zásoba může stále rozšiřovat. Musíme ale vzít na vědomí, že hantecová mluva se generačně liší. Tím, že hantec má bohatou slovní zásobu a může mít mnoho synonym pro jedno konkrétní slovo, je pochopitelné, že dva lidé různého věku použijí odlišný výraz pro dané slovo. Například pro ženu existuje mnoho synonym, mladší mluvčí si vybere samozřejmě novější verzi pro toto slovo a naopak starší mluvčí použije přirozeně výraz již méně používaný. Mladší příslušník této řeči i ta méně používaná pojmenování pro ženu může pochopitelně znát, ale s velkou pravděpodobností by je ve své mluvě nepoužil.

„Autoři sami jsou totiž programově nositeli „hantecu“, mohou proto zobrazovat nejen skutečný stav, ale i svou představu o tom, co je jeho normou. A jejich text je čten jinými nositeli sociolektu (i když nejen jimi), což je pro individuální představu pisatele korigující. Jazyk zveřejněných textů ukazuje, že jejich pisatelé směřují ke stabilizaci psané podoby „hantecu“.“¹²

Člověk, který by se tedy chtěl s hantecem blíže seznámit, by měl sáhnout spíše po známějších textech, tedy například po pohádkových knížkách nebo po knihách s pověstmi nebo podobnou tematikou. V takových knihách jsou známé příběhy přepsány do hantecu, samozřejmě jejich obsah může být trochu pozměněn a vtipně přepracován. Čtenář tedy z kontextu pochopí, co autor chtěl říci, ovšem i v takovém případě nastává riziko, že osoba, která text čte, nebude všem slovům rozumět a ve slovnících taky nenalezne odpověď. V tomto směru je hantec zrádný, ale svým způsobem také jedinečný. Cílem těchto textů je čtenáře či posluchače jistým způsobem zejména zaujmout nebo pobavit, nikoliv se na něm tajně domlouvat nebo účelně zatajovat informace, jak tomu bylo dříve. Komu je ovšem čtení cizí, stačí, aby se prošel centrem města Brna, a může narazit taktéž na hantec

¹² KRCŤMOVÁ, Marie. Fenomén hantec. In *Rukopis přednášky v Jazykovědném sdružení*, 2000.

v podobě nejruznějších nápisů nebo si v restauraci může dát kupříkladu „šnicl“, tedy oblíbený řízek.¹³

Podle mého názoru mnoho lidí ve své mluvě běžně určitá hantecová slova používá, aniž by si to sám daný člověk uvědomoval. Například slovo, které zná v Česku už snad každý a v Brně se používá dennodenně, což jest oblíbené slovo „šalina“ (tramvaj). K dalším typickým brněnským slovům patří například „prigl“ (brněnská přehrada) nebo „Čára“ (tramvajová zastávka Česká), tyto výrazy jsou ale čistě brněnské, tudíž je znají pouze obyvatelé Brna nebo lidé z blízkého brněnského okolí.

2.2 Hantec z hlediska lingvistického

*„Jak je obecně známo, pozornost lingvistiky patřila donedávna spisovnému jazyku nebo dialektu, zatímco jiné podoby národního jazyka studovány nebyly. Vinu na tom má zřejmě i fakt, že záznam spontánní mluvy byl jen těžko možný, u mluvy uzavřenějších sociálních skupin dokonce nemožný.“*¹⁴

Z hlediska jazykovědného můžeme brněnskou mluvu zkoumat více způsoby. První, jenž se může zdát pro laiky nejvíce zajímavý, je způsob z hlediska etymologie, tj. hledání původu jednotlivých slov a jejich tvarů. Opak je ale pravdou. Hantecová slova byla a jsou utvářena stejnými postupy jako jakákoliv jiná spisovná slova českého jazyka, ovšem s tím rozdílem, že slovní zásoba hantecu byla utvářena mezi obyčejnými lidmi, tudíž pravidla pro jejich tvoření nebyla tak striktní. Nutno také podotknout, že laici původně vytvářeli překladové slovníky pouze za záměrem slovník „prodat“.¹⁵ Dále z hlediska sociolingvistického, kdy nepovažujeme takovou řeč pouze za tajný prostředek dorozumívání se, ale také můžeme sledovat, jak hantec ovlivňuje komunikaci v určité sociální skupině, a to i jak tomu bylo dříve, tak i v současné době.¹⁶

Mnoho lidí z Brna, ale i v jeho okolí, například zná a denně používá již zmíněné slovo „šalina“. Kde se ale toto slovo vzalo? Teorií je více. Dá se předpokládat, že slovo vzniklo z německého podstatného jména „*Elektrische Leine*“ nebo z německého slovesa „*schallen*“,

¹³ Viz tamtéž.

¹⁴ KRČMOVÁ, Marie. Fenomén hantec. In *Rukopisná přednáška v Jazykovědném sdružení*, 2000.

¹⁵ Viz tamtéž.

¹⁶ Viz V zorném poli geografů. *Brněnské hantec* [online]. [cit. 5. leden 2018]. Dostupné z:

<<https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/753/pdf>>.

což v překladu do českého jazyka znamená „*blučet*“. Není známo, od jaké doby se toto slovo začalo používat, takže se správné odpovědi nejspíše nedopátráme. Profesorka Krčmová ve svém textu pracuje i s teorií, že zmíněné slovo mohlo být pouze náhodně přijato kolektivem a následně zobecněno.¹⁷ Původem tohoto slova se podrobněji zabýval i lingvista Pavel Novák, který slovu „*šalina*“ věnoval celý článek ve sborníku s názvem „*Teorie a empirie: bichla pro Krčmovó*“. Zabývá se v něm především etymologií zmíněného slova. V článku se zmiňuje, že pro výraz *šalina* mnoho materiálu překvapivě nenalezneme. Nejstarší doloženou hranici existence onoho slova autor považuje dvě první desetiletí 20. století, kdy údajně jistá Brňanka žijící ve Švýcarsku slýchávala toto typické brněnské slovo už od svého prastrýce, ale není známo, kdy přesně se slovo rozšířilo i mezi ostatní obyvatelstvo. Se slovem *šalina* se úzce pojí i slovo *šmirgl*, což bylo původně označení pro jiný druh tramvaje, tedy pro brusný vůz. Jak již bylo zmíněno, typickým rysem hantecu zůstává fakt, že má nespočet synonym pro jedno dané slovo, tudíž i pro výraz *šalina* existují synonyma jako například „*šalastrika*“, „*šalec*“ nebo také „*šalca*“, vyskytovala se i varianta „*šelina*“.¹⁸

2.2.1 Slovotvorba v brněnské řeči

Jak již bylo uvedeno, mnoho slov v hantecu se opírá o hanácké nářečí. Můžeme si všimnout u většiny hantecových slov některých společných dialektových rysů, které se vyskytují u slov právě hanáckých. Velmi často se objevují v hantecových slovech dlouhé vokály /é/, /ó/, které jsou pro hanáčtinu charakteristické, ale také pro okolní nářečí města Brna, místo spisovného diftongu /ou-/ a spisovných hlásek /í-/ , /ý-/ . Příkladem mohou být tato slovní spojení: „*nérač by celó sajtnu zabrémovali do krimu (nejraději by celou partu zavřeli do vězení); bajé, dadé, šrope malé (bajej, dadej, špunte malý); přiklápál vod křížatých nějaké somrák (od křížáků přišel nějaký žebrák); hólkl mojí stařce, že mám žlótenu a že za mnó nesmí (řekl mé manželce, že mám žloutenu a že za mnou nesmí)*“¹⁹

¹⁷ KRČMOVÁ, Marie. Fenomén hantec. In *Rukopisná přednáška v Jazykovědném sdružení*, 2000.

¹⁸ Viz NOVÁK, Pavel. Brněnské šalina/ šelina („tramvaj“). Wörter, Sachen und Milieus. In *Teorie a empirie: bichla pro Krčmovó*, 1. vyd., 2006. ISBN 80-210-3955-8. Str. 177-186.

¹⁹ KRČMOVÁ, Marie. Fenomén hantec. In *Rukopisná přednáška v Jazykovědném sdružení*, 2000.

Co se týče slovo tvorby, budeme si všimnout, jak se tvoří zejména podstatná jména a slovesa. U podstatných jmen máme slovo tvorných morfémů více, těmi jsou slovo tvorné přípony typu /-ec/, /-na/, /-oš/, /-oň/. U sloves se jedná pouze o derivační afix /-it/.

Prvním způsobem tvoření podstatných jmen je příponou /-ec/ u slov jako jsou *kelec* – „*kelečník*“; *durhec* – „*průchodní dům*“; *lepec* – „*lepený drak*“.

Druhým způsobem, jak se dají tvořit hantecová podstatná jména, je prostřednictvím přípony /-na/ : *micna* – „*čepice*“; *fecna* – „*hadr*“; *lochna* – „*díra*“.

Další přípona, která nás zajímá z hlediska tvoření hantecových substantiv, je přípona /-oš/ (*decoš* – „*desetník*“; *flignoš* – „*chytrák*“).

Poslední příponou, jak se dají tvořit podstatná jména, je /-oň/, příkladovými slovy mohou být *farboň* – „*pivo*“, *mazoň* – „*žedník*“.

U sloves jde o tvoření derivačním afixem /-it/. Týká se to hlavně sloves s přejatým základem. Příkladem mohou být slovesa jako *šrajbčít* – „*psát*“, *rauchčít* – „*kouřit*“, *fachčít* – „*pracovat*“ a další.²⁰

„Hantec podobně jako kterýkoli jiný argot buď mění původní význam (výraz lišky třeba označoval bodinky), nebo slovo přetváří, ale jeho význam nemění (bévák = byt), anebo zároveň přetváří slovo i mění význam (gramec z původního gramofon byl termín pro záchod).“²¹

2.2.2 Hláskosloví v brněnské řeči

Co se týče této problematiky, jsme v podobné situaci jako při slovo tvorbě. Opět má na hláskosloví hantecu velký vliv hanácké nářečí. Základními znaky je změna ze spisovného /é/ na /í/, /ý/ (*svlékat se* – *svlíkat se*, *malé pivo* – *malý pivo*), dále přidávání protetického /v/ na začátek slova („*vokno*“, „*voko*“ v porovnání se slovy „*okno*“ a „*oko*“), monoftongizace spisovného diftongu /ou/ na /ó/ (*zhoúpnout se* – *zhoópnot se*), spisovné /í/, /ý/ se mění na /é/ (*hýbat se* – *hěbat se*).

Dalším příkladem může být koncovka /a/, jež se vyskytuje v nominativu singuláru u feminim, u podstatných jmen i zájmen, např. *keřdlíca* – „*poklice*“ ve významu „*čepice*“, nebo

²⁰ Viz KRČMOVÁ, Marie. Integrační a desintegrační tendence v sociolektu. In *Integrace v jazycích – jazyky v integraci*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2010. s. 63-82, 19 s. ISBN 978-80-7422-001-2.

²¹ Viz Jazyky. Studium. Práce. *Brněnský hantec* [online]. 8. září 2010 [cit. 7. leden 2018]. Dostupné z: <<http://www.jazyky.com/brnensky-hantec/>>.

„za něm se ztratila frkla“ ve významu „za ním se ztratila nějaká slečna“. Dále se koncovka /a/ vyskytuje v genitivu u mužského rodu životného. Například: „smradu nebude konca“ ve významu „zápachu nebude konce“, nebo „kamoša scukli“ ve významu „kamaráda zavřeli“.

V akuzativu se objevuje /-u/, v instrumentálu /-ó/ - například: „podfóknul sem tam tu frajlu z Majlontu“ ve významu „ošidil jsem tam tu slečnu z Maloměřic“, „tadyk žádně flonc s řečó nenaděláme“ ve významu „tady žádnou slávu s řečí nenaděláme“.

Slovesa podlehla změnám taktéž. Typickými dialektovými koncovkami u sloves jsou /-u/ a /-ó/ v přítomném čase u měkkých typů 1. třídy a 3. třídy („vyramuju“ – „uklidím“, „namažó“ – „namažou“). Nicméně postupem času se začaly považovat v komunikaci za tvary spisovné. Dále patří mezi nářeční koncovky koncovka 3. pl. ind. v přítomném čase slovesa 4. třídy /-ijó/ (musijó – „oni musí“, rozumijó – „oni rozumí“, nastavijó – „oni nastaví“), popřípadě /-ajó/ v 5. třídě (čekajó – „oni čekají“, prodajó – „oni prodají“).²²

2.3 Slovní zásoba hantecu

Jak je už známo, mnoho starých hantecových slov je odvozeno z rakouské němčiny. Stalo se to díky tomu, že ve 13. století právě příslušníci německého jazyka v Brně pobývali. Českých měst v oné době, která byla bilingvní, existoval nespočet. Zajímavostí ale zůstává, že obě národnosti byly v Brně a v okolních vesnicích oblíbené spíše u obyčejnějších obyvatel, venkovanů a podobných sociálních skupin. Vytvořená slovní zásoba hantecu ovšem nebyla pouze zásluhou „počešťování“ německých slov. Vliv na tvorbu lexika této mluvy měla i okolní nářečí města Brna, především hanáctina. Můžeme si toho všimnout zejména z hlediska tvarosloví a hláskosloví, jak již bylo výše zmíněno.²³

K tomu, abychom byli schopni slovní zásobě této vybrané řeči zcela jistě porozumět, nám slouží různé překladové slovníky, které jsou zhotoveny buď v knižní podobě, nebo je také můžeme najít v současnosti i na různých internetových stránkách. Jsou především určeny čtenářům laikům, tudíž jim chybí odbornější úroveň. V dnešní době je vcelku nemožné, aby někdo vytvořil ucelený slovník se všemi hantecovými existujícími slovy, jelikož slovní zásoba hantecu je neobyčejně bohatá a navíc stále vznikají zcela nová slova. Mů-

²² Viz KRČMOVÁ, Marie. Integrační a desintegrační tendence v sociolektu. In *Integrace v jazycích – jazyky v integraci*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2010. s. 63-82, 19 s. ISBN 978-80-7422-001-2.

²³ Viz KRČMOVÁ, Marie. Fenomén hantec. In *Rukopisná přednáška v Jazykovědném sdružení*, 2000.

že za to i fakt, že hantec má velkou řadu synonym, a proto se jedno slovo může říct několika způsoby a stále budeme mít na mysli stejné slovo. Slovníky proto většinou obsahují ta nejběžnější slova, slova zobecněná, jako je tomu například ve slovníku Otakara Nováčka z roku 1929, v němž má obsaženo přes 800 slov, mezi ně patří i názvy míst nacházejících se v Brně (například: *Pánek* – „hlavní nádraží“, *Augec* – „*Lužánky*“ apod.)

Dalším, kdo měl zásluhu na zpracování překladového slovníku, byl Josef Horáček, který jej vytvořil v roce 1938. Ten zpracoval slovník oproti Nováčkovi trochu rozdílněji. V některých případech obohatil slovo o jeho německou psanou podobu, ale i také zvukovou, někdy pouze českou. Příkladem mohou být německé sloveso „*abgeben sich*“ (zabývat se něčím) – „*abgébovat se, apgébovat se, abkébovat se*“; německé substantivum „*Anzug*“ (oblek) – „*ancuk, áncuk*“ nebo známé německé sloveso „*zahlen*“ (platit) – „*cálovat*“, „*cálčit*“, „*cólčit*“. Dále se v tomto slovníku vyskytují hantecové výrazy, které se hůře odvozují od výrazů německých. Ukázkou nám může být německé slovíčko „*gerade*“ (právě) a jeho brněnský ekvivalent „*krót*“.²⁴

„*Lexémy s německými kořeny, zejména pokud se týkaly realit běžného života, jsou doloženy i úzu z rodin vyšší střední třídy, které se vnějškově blížily už v 19. století k češtině (např. ajkastla „lednice“, brífkastla „poštovní schránka“, dinstmon/ dinstman „sluha“, fórcimra „předsín“, handšucha „rukavice“, kindrmédla „slečna k dětem“, šrajptiš „psací stůl“, voškuchla/ vaškuchla „prádelna“).*“²⁵

Největší zásobu slov má hantec bezpochyby ve spojení se sexuální tematikou, což bylo již zmíněno ve spojení s plotnou. Mnoho výrazů existuje jen pro mužské a ženské přirození. Pro mužské například „*blbón*“, „*buc*“, „*franta*“, „*poftalec*“ a podobně. Pro ženské přirození pak „*krěpelka*“, „*mašina*“, „*pampeliška*“ nebo „*kamilka*“. Také mnoho slov vyjadřuje samostatný pohlavní styk a praktiky s tím spojené, jelikož plotňáci se rádi dvořili ženám, tedy jak by řekl správný plotňák – „*špaklit feš kchoc*“ nebo dokonce „*čičmat se s fronk larvó*“, tedy „*mazlit se s hezkou dívkou*“.

Postupem času se ke vlivu na slovní zásobu zmiňovaným německým jazykem dostávají do popředí i další jazyky etnických skupin nebo menšin, se kterými plotňáci taktéž přicházeli do styku. Zejména to byla slovíčka přejata z romštiny či hebrejštiny, dále hantec

²⁴ Viz KRČMOVÁ, Marie. Integrační a desintegrační tendence v sociolektu. In *Integrace v jazycích* –

jazyky v integraci. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2010. s. 63-82, 19 s. ISBN 978-80-7422-001-2.

²⁵ Tamtéž.

obohatily výrazy ze slovenštiny, maďarštiny, polštiny, ruštiny, ojediněle i z italštiny a francouzštiny.²⁶

Jak je již tomu i v dnešní moderní době, taktéž angličtina velmi intenzivně ovlivňovala brněnskou mluvu. V psaných textech si anglických slov bohužel moc všimnout nelze, ale v mluveném projevu a především v komunikaci určitých skupin se stejným zájmem můžeme angličtinu slyšet docela často. V oblasti hudebního prostředí můžeme narazit na výrazy jako „*bagbet*, *batlas*, *bigboš*“ pro *big beat*, dále pak „*bucman*, *bicmen*, *bigoš*“, jakožto označení pro *bráče na bicí*, pro *zpěv* nebo všeobecně *zpívání* se používají výrazy jako „*songčít*, *sonkečít*, *sončít*“, taktéž v oblasti módy označení pro *džíny* – „*džanky*“ nebo „*džeksny*“, dále pro *džínovou bundu* – „*džiska*“ nebo „*džigina*“. Existují také výrazy, které se jeví na první pohled jako anglické, ačkoliv tomu tak není. Mám na mysli slova jako „*sačmen*“ (sako), „*dečmen*“ (deka), „*čučmeny*“ (brýle), „*ráčmeny*“ (hodinky) a podobně.²⁷

2.4 Shrnutí

Nutno podotknout, že slovní zásoba hantecu se stále rozvíjí a doplňuje. Hantec jako jazyk je stále živý, stabilizuje se a je přijímán další generací. Vznikají zcela nová slova, což bude dále vidno na rozboru konkrétního textu, který jsem si zvolila, a že práce s hantecovým textem není snadná, jak se na první pohled může zdát.

²⁶ Viz Jazyky. Studium. Práce. *Brněnský hantec* [online]. 8. září 2010 [cit. 14. leden 2018]. Dostupné z: <<http://www.jazyky.com/brnensky-hantec/>>.

²⁷ Viz KRČMOVÁ, Marie. Integrační a desintegrační tendence v sociolektu. In *Integrace v jazycích – jazyky v integraci*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2010. s. 63-82, 19 s. ISBN 978-80-7422-001-2.

3 Charakteristika výchozího textu

V bakalářské práci mne především zajímá charakter hantecových textů. Já vycházím z knížky Honzy (Jana) Hlaváčka nazvané „*Pohádky v hantecu aneb Goldnový merchny: [pro kindoš v od jedný a půl pětky jařin]*“, kde zmíněný autor převyprávěl všeobecně známé pohádky do hantecu. Svým způsobem úprav tématu a zejména vybranou slovní zásobou jsou jednotlivé pohádky určeny především dospělým nebo dospívajícím čtenářům.

Pro detailní rozbor hantecového textu jsem si vybrala hned první pohádku knížky, tedy pohádku s názvem „*Šípkatá Ruža*“. V jejím textu je mnoho výrazů, které nám umožní ukázat, jak hantec v souvislém textu funguje, ale také to, že ne všechna slova, která známe z „normální“ češtiny, mají stejný význam i ve zmiňované brněnské řeči.

Pro přehlednost celého výkladu jsem původní text na tomto místě přepsala a přiložila také překlad do běžné češtiny. Ukázalo se, jak bude dále patrné, že to není snadné a že může v dané pohádce jít o celek textu, ať již jakýkoli, který obvyklým způsobem přeložit nelze. Úseky v Hlaváčkově verzi pohádky, které jsou tradičnímu textu tematicky cizí, podávám v přepisu zmenšeným písmem a kurzívou a dál se motivy nezabývám, sleduji jen jazyk celku. Určitá slova v textu jsem zvýraznila, některá i barevně. Výrazy označené tučně jsou takové, které se dají snadno vyhledat ve slovnících hantecu. Fialová barva vyděluje slova, jejichž význam je poměrně snadno odvoditelný z kontextu nebo jsou to slova známá z běžné mluvy, většinou jsou přejata z německého jazyka a nějakým způsobem „počeštěna“. Slova označená růžovou barvou jsou taková, jejichž podobu známe ze spisovného českého jazyka, ovšem v hantecu mají odlišný význam. Zelenou barvou označuji slova, která nelze dohledat, nebo jsou hůře odvoditelná. Ta jsou inovacemi, které si vymyslel nejspíše sám autor.

V textu nacházíme i slova, jež jsou v nespisovném tvaru, ale jinak jsou běžně v českém jazyce spisovná. Hláskoslovné varianty také registruji, jde o obměny hlásek hlavně v koncovkách. Jsou zde i slova obecná, tj. nespisovná, ale se širším užíváním, taktéž mnoho frazémů a přirovnání, což nám opět dokazuje, jak má hantec bohatou slovní zásobu. Tyto výrazy odlišuji v textu světle modrou barvou.

3.1 Charakteristika autora a přehled jeho děl

Honza Hlaváček je hudebník, moderátor, učitel, bavič, ale především šířitel hantecu. Pobývá v Brně, ovšem jeho rodiče žijí v Čechách, kam za nimi pravidelně dojíždí. V jistém televizním pořadu se svěřuje, že právě díky tomu ho ostatní lidé nepovažují za čistokrevného Brňana. Tvrdí, že je dobré si hantec uchovat jako takovou naši jazykovou vzácnost, i když se jím v Brně už běžně nemluví. Chce, aby byl hantec neustále vidět a hlavně aby nezanikl. Šíří brněnskou mluvu zejména za účelem pobavit, nikoliv někoho urážet nebo pobuřovat své okolí. Napsal spoustu knih, především pohádkových, ale také knihy s anekdotami.²⁸ Mezi jeho díla patří *Pobádky v hantecu* (2011), *Fóry v hantecu vo kocórech* (2012), *Fóry v hantecu vo borcách* (2012), *Fóry v hantecu vo šropálech* (2013), *Trapasy v hantecu* (2013), *Pobádky v hantecu 2* (2013), *Fóry v hantecu vo Švestkách* (2014) a *Hantecem snadno a rychle* (2015). Žhavou novinkou je jeho nedávno vydaná kniha „50 odstínů hantecu/ 50 chutí hantecu“ (2017). Tato kniha je rozdělena na dvě části. První část je věnována rozhovorům s padesáti českými celebritami, které se nějakým způsobem také někdy „dotkly“ hantecu. V druhé části je kuchařka s recepty jídel, které se autor sám pokusil uvařit, takže nechybí ani vtipné historky s tím spojené. Autor se zabývá také hudbou, přezpívává tedy známé hity do hantecu, se kterými vystupuje na různých akcích nebo v televizních pořadech. Dokonce vydal již tři CD - *Písmičky ze vzpomínek* (Surf 2004), *Vorgle* (FT Records 2010), interpretačně i autorsky se podílí na CD *Nělepci žonky v hantecu* (FT Records 2012) a *Betelná koc* (FT Records 2013).²⁹

Ačkoliv se Honza Hlaváček pyšní tolika díly, já ve své bakalářské práci vycházím pouze z jeho knihy „*Pobádky v hantecu aneb Goldnový merchny: [pro kindoš v od jedny a půl pětky jarin]*“, jak jsem již výše uvedla. Knížka obsahuje devět známých pohádek, které jsou přepsány do hantecu, a sice *Šípkatá Růža*; *Válka vo Holcňákoví*; *Goldnová fíšla*; *Baldo, z pytoš a aus!*; *Kajžrova novodurová šolna*; *Vo dvanácti moncnech*, *Kerak přiška vykóřily s vlčmenem*; *Kingálka frošálka* a *Namistrovaná princežka*. Už z názvů můžeme odhadnout, o kterou pohádku se zrovna jedná. Celá kniha je situována tak, že na konci každé pohádky je přiložen slovníček s těmi nejzáludnějšími slovíčky, tudíž obsah pohádky by měl pochopit snad každý čtenář. I na tak

²⁸ Viz Osobnosti. *Honza Hlaváček* [online]. [cit. 1. 2. 2018]. Dostupné z: <<https://www.osobnosti.cz/honza-hlavacek.php>>.

²⁹ Viz Honza „Žanek“ Hlaváček. *Kšeft* [online]. 2017 [cit. 1. 2. 2018]. Dostupné z: <<http://www.honzahlavacek.com/>>.

krátkých příbězích si můžeme všimnout, že hantec má opravdu bohatou slovní zásobu a autor se nebojí do pohádek zapojit i určité vulgarismy nebo sexuální tematiku, ovšem tím dodává pohádkám vtip a každý čtenář se musí u čtení pobavit, což je také autorův hlavní záměr.

3.2 Text a překlad

3.2.1 Originální text – Šípkatá Růža

Před těžkéma járama, někde v Cajzlově, ufachčil jeden správné kingál svý stařce kindoša. Šrop byl kocna, tak jí starý medvědi začli hókat po mutře – Růža. Fotr byl betelné řízek, tak hned hókl do placu, že v pátek proběhne na Růženinu počest spárka. V sobotu se nemusí do háčku, tak se všichni zbořijó jak Drážďany.

Pozval svý nélepší kámoše i s vlečňákama. Stará Růža chcela přitáhnót i tři sud'ále. „Ty dvě gertrudy at' přirazijó,“ zahlásil kingál, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes futra. To jí rači přerazím tužky. Kalí první ligu, vždycky se tu naboří, motá se pak jak hnědka pod splavem a hlásí blbý žgryndy a samý pasový války. Před dvaceti jařinama přísódila jedný koc takové rypál, že jí v betli museli fšici hofirci házet přes štryclu pytlóš. Sténě nemůže dovalit vágenem, když ju nedávno pustili z odmašťovny a ještě má noty v čistírně.“

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se samé špicové dlabanec, šnycle, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský války.

Pak už naklapaly sud'ále a jedna nahlásila, že Růže bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, zameldovala, že Růža bude špica krásné kocór s betelnó kostró a blond harizonama jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do kozišťat tehdá ještě negómali ufachčit, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec, když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak přirazila na raku. Ze startu vytáhla lampu červa, na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i celý kingálství.“

Járy hrnuly, a když měla Růža vosmnáctý nargle, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, valilo do kopru. Votupily se všecky mesry, gáble, šavle a dlabalo se jen

bagrem. Jehly, špendlíky i zichrhajcky valily taky do šmelcu. Růža měla za hrbem nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnót.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní sokoli nahlásili vo takový rizikový kobru nezájem a naháněli radši jinačí hafany po vokolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodspodněná. Na štěstí jí začal nahánět bořík, keré pigloval chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, ovary jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidraly baterky. Ale na druhó stranu to byl rovinový kořen a nevařil na princezku nikdy žádný podělávky.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z teho karfióla šel tak betelné štynekce, že si Růža přestala dávat majzla. Šlukovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábla do habrůvky vo trnisko a mázla seboj jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskový chrupku a s ním i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti, co chálovali, už nedonesli další dlabanec do gumovky. Voplodněný válce hořely všem furt dál, až někerým boříkům začaly fajrovat sandále. Navíc celé zámek vobrostl šípkatým křoviskem, že náhodné pěšák by místo gotiky gómal leda kulovku.

Tak tam všici gróňali hafo jařin, hafo vasrůvky vod tý doby vzalo kramle, když k zámku našatčil betelné princál. Doklapal k temu ráholisku a hned hodil interes, co by se vevnitř dalo votočit, jestli nějaká zobka, glgačka, starožitný ráčny, nebo aspoň náký patrony do šrajtofle. Hópнул teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu pro křovinořez a začal makat. Za hodíku nebylo co řešit. Nahrnul se mezi futra jak velká vasrůvka a chtěl začít čórovat. Pak zgómnul Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle betle, totálně tuhason. Vzhledem k tomu, že princál už dlóho s nikým neklepal a byl nadržené jak polární badatel, tak nahodil těžké radovanec, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu pigloval, ale náck ho nerajcovalo, že se nemele. Tak jí dal hubana na čenich a vona seboj v tu ranu začala mrskat. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by s ním jako neměla klepat, když se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl goldnové kódr na klepeto, tak vyměkla a hned bylo všechno v ókeju.

Jen co jí princál betelně vykropil hrobku, tak odněkud dosmykoval Růžin právě vzbuzené fotr. Nahodil těžko sondovanó a pak nahlásil, že si ju teď princál musí vzít i s kingálstvím, nebo jinak dostane do dózny. Tak proběhla těžká grilovačka, mladí se vogólovali a za pár jařin kolem nich skákalo na gracně hafo sarančat.

3.2.2 Překlad – Šípková Růženka

Před dlouhými roky, někde v Čechách, udělal jeden dobrý král své manželce dítě. Dítě byla holčička, tak jí rodiče začali říkat po matce - Růženka. Král byl muž, jak se patří, tak hned oznámil, že v pátek proběhne na Růženčinu počest oslava. V sobotu se nemusí do práce, tak se všichni pořádně opijí.

Pozval své nejlepší kamarády i s jejich partnerkami. Královna chtěla přivést i tři sudičky. „Ty dvě ženské ať přijedou,“ řekl král, „ale tu třetí, Libuši, nepustím přes dveře. To jí radši přerazím nohy. Pije více, než je běžné, vždycky se tu opije, motá se pak jak hnědka (hovno) pod splavem a říká hlouposti a přináší jen nepříjemnosti. Před dvaceti lety předpověděla jedné dívce tak ošklivý obličej, že jí v posteli museli všichni chlapi házet přes hlavu pytel. Stejně nemůže přijet autem, když ji nedávno pustili z protialkoholní léčebny a ještě má zabavený řidičský průkaz.“

Na oslavě to bylo skvělé, podávalo se pivo, rum, fernet, víno, jedly se samé pochoutky, řízky, mořské ryby a bylo tu i něco pro vegetariány.

Pak už přišly sudičky a jedna řekla, že Růženka bude velmi chytrá a druhá, která už byla opilá, prohlásila, že Růženka bude krásná dívka s pěknou postavou a blondatými vlasy, jako má Pamela Anderson. Jen ten silikon do prsou ještě tehdy neuměli udělat, a tak společně hali na přírodu.

Všichni se bavili, radovali se, když najednou přišla rozzlobená Libuše. Někdo jí prozradil, že bude oslava, a tak přijela na kole. Hned ze začátku vytáhla láhev červeného vína, umíchala si fernet s tonicem, zapila pivem a říká: „Až jí bude osmnáct let, tak se píchne do prstu, usne a s ní i celé království.“

Roky plynuly, a když měla Růženka osmnácté narozeniny, začali se všichni okolo bát. Co mělo ostrou špičku, se vyhodilo. Otupily se všechny nože, kabely, šavle a jedlo se jen lžící. Jehly, špendlíky a zavírací špendlíky se také vyhodily. Růženka měla stále za zády nějakého člověka, který dával pozor, zda není něco v okolí, o co by se mohla píchnout.

Její přítel, princ od vedle, to už nesnesl a raději se s ní rozešel.

I ostatní princové o pro ně nebezpečnou princeznu zájem nejevili a radši se zajímali o jiné princezny po okolí.

Růženka si už začala dělat starosti, že zůstane nadosmrti panna. Naštěstí se o ni začal zajímat stájník. Obličej měl sice plný jizev od akné, uši mu odstávaly, moc zubů také neměl a ještě se mu trochu rozjížděly oči. Ale na druhou stranu to byl slušný člověk a nebyl podvodník a lhář.

Jednou jí donesl na schůzku krásnou růži. Ta květina tak krásně voněla, že si Růženka přestala dávat pozor. Čichala tu vůni jak nějaký zdrogovaný člověk toluen, pak se píchla do ruky o trn a spadla na podlahu. Ihned upadla do spánku a s ní i celé království. Ptáci usnuli v letu, ti, co jedli, už nedojedli. Zapálené cigarety hořely všem pořád dál, až některým lidem začaly hořet boty. Navíc celý zámek obrostl šípkovým křovím.

Tak tam všichni spali spoustu let, mnoho vody od té doby uteklo, když k zámku přišel pěkný princ. Došel k tomu křoví a hned se zajímal o to, co by se dalo vevnitř sebrat, jestli nějaké jídlo, pití, starožitné hodiny, nebo alespoň nějaké peníze do peněženky. Skočil rychle k Přemkovi Podlahovi do obchodu pro motorovou kosu a začal pracovat. Za hodinu bylo vše hotovo. Vrazil do dveří jako velká voda a chtěl začít krást. Pak spatřil Růženku, jak leží vedle postele, vypadala jako mrtvá. Vzhledem k tomu, že princ už dlouho s nikým nespál a byl nadržovaný jako polární badatel, tak se zaradoval, že bude mít konečně po čase pohlavní styk.

Chvilí s Růženkou souložil, ale nějak se mu nelíbilo, že se nehýbá. Tak jí dal pusu a ona se najednou probudila a začala normálně komunikovat. Napřed řekla, že je to špatné, když se neznají a hned by spolu měli spát, ale když jí nasadil zlatý prsten na prst, tak rázem bylo vše v pořádku.

Do toho přišel Růženčin otec, který se právě vzbudil. Začal zjišťovat, co se děje a pak řekl, že si ji teď princ musí vzít i s královstvím, nebo jinak bude zbit. Tak proběhla velká svatba, mladí se vzali a za pár let kolem nich poskakovalo na hradě hodně dětí.

3.3 Motivy neznámé z původní pohádky

V této kapitole věnuji pozornost neznámým motivům z původní pohádky Šípkatá Růža. Podávám je zde v přepisu zmenšeným písmem a kurzívou. Dále se motivy nezabývám, sleduji jen jazyk celku.

3.3.1 Zpracovaný text

Před těžkema járama, někde v Cajzlově, ufachčil jeden správné kingál svý stařce kindoša. Šrop byl kocna, tak jí starý medvědi začli hókát po mutře – Růža. Fotr byl betelné řízek, tak hned hókl do placu, že v pátek proběhne na Růženinu počest spárka. V sobotu se nemusí do háčku, tak se všichni zbořijó jak Drážďany.

Pozval svý nélepši kámoše i s vlečňákama. Stará Růža chcela přitáhnót i tři sud’ále. „Ty dvě gertrudy at’ přirazjój,“ *zablásil kingál, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes futra. To jí rači přerazím tužky. Kalí první ligu, vždýcky se tu naboří, motá se pak jak hnědka pod splavem a blásí blbý žgryndy a samý pasový války. Před dvaceti jařina-ma přisódlila jedný koc takové rypál, že jí v betli museli fšici hofřci házet přes štryclu pytlóš. Sténě nemůžže dovalit vágenem, když ju nedávno pustili z odmašťovny a ještě má noty v čistírně.“*

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se samé špicové dlabanec, šnycle, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský války.

Pak už naklapaly sud’ále a jedna nahlásila, že Růže bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, zameldovala, že Růža bude špica krásné kocór s betelnó kostró a blond harizonama jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do kozišťat tehdá ještě negómali ufachčit, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec, když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak přirazila na raku. Ze startu vytáhla lampu červa, na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a blásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i celý kingálství.“

Járy hrnuly, a když měla Růža vosmnáctý nargle, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, valilo do kopru. Votupily se všechny mesry, gáble, šavle a dlabalo se jen bagrem. Jehly, špendlíky i zichrhajcky valily taky do šmelcu. Růža měla za hrbem nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnot.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní sokoli nahlásili vo takovó rizikovó kobru nezájem a naháněli radši jinačí hafany po vokolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodspodněná. Na štěstí ji začal nahánět bořík, keré pigloval chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, ovary jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidraly baterky. Ale na drubó stranu to byl rovinové kořeň a nevařil na princezku nikdy žádnyj podělávky.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z teho karfióla šel tak betelné štynekce, že si Růža přestala dávat majzla. Šlukovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábala do habrůvky vo trnisko a mázla seob jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskovó chrupku a s nó i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti, co chálovali, už nedonesli další dlabanec do gumovky. Voploďněný válce hořely všem furt dál, až někerém boříkům začaly fajrovat sandále. Navíc celé zámek vobrostl šípkatém křoviskem, že náhodné pěšák by mís-to gotiky gómal leda kulovku.

Tak tam všici gróňali hafo jařin, hafo vastůvky vod tý doby vzalo kramle, když k zámku naštatlil betelné princál. Doklapal k temu ráholisku a hned hodil interes, co by se vevnitř dalo votočit, jestli nějaká zobka, glgačka, starožitný ráčny, nebo aspoň náký patrony do šrajtofle. Hópnul teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu pro křovinořez a začal makat. Za hodku nebylo co řešit. Nahrnul se mezi futra jak velká vasrůvka a chtěl začít čorovat. Pak zgomnul Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle betle, totálně tuhason. Vzhledem k temu, že princál už dlóho s nikým neklepal a byl nadržěné jak polární badatel, tak nahodil těžké radovanec, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu pigloval, ale náke ho nerajcovalo, že se nemele. Tak jí dal hubana na čenich a vona seob v tu ranu začala mrskat. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by s ním jako neměla klepat, když se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl goldnové kódr na klepeto, tak vymékla a hned bylo všechno v ókeju.

Jen co jí princál betelné vykeropil hrobku, tak odněkud dosmykoval Růžin právě vzbuzené fotr. Nahodil těžkó sondovanó a pak nahlásil, že si ju teď princál musí vzít i s kingálstvím, nebo jináč dostane do dózny. Tak proběhla těžká grilovačka, mladí se vogólovali a za pár jařin kolem nich skákalo na gracně hafo sarančat.

3.3.2 Shrnutí

Jak je vidno, netradičních motivů oproti původní verzi pohádky v textu mnoho nenacházíme. Jsou ale pro text důležité. Jednak dávají místo pro další zařazení hantecových slov,

jednak posunují celý text k dospělému příjemci a také dodávají jistým způsobem pohádce vtip.

3.4 Míra nasycení specifickými prvky v originálním textu

V této kapitole bych chtěla poukázat na to, jak bohatou slovní zásobu hantec má. Určitá slova v textu jsem tedy zvýraznila, některá i barevně. Pro přehlednost zde uvádím ještě jednu vysvětlivku, co které barvy přesně znamenají.

Výrazy označené tučně jsou takové, které se dají snadno vyhledat ve slovnících hanteců.

Fialová barva vyděluje slova, jejichž význam je poměrně snadno odvoditelný z kontextu nebo jsou to slova známá z běžné mluvy. Většinou jsou taková slova přejata z německého jazyka a nějakým způsobem „počeštěna“.

Výrazy označené růžovou barvou jsou takové, jejichž podobu známe ze spisovného českého jazyka, ovšem v hantecu mají odlišný význam.

Zelenou barvou označuji slova, která nelze dohledat ve slovnících, nebo jsou hůře odvoditelná. Ta jsou inovacemi, které si vymyslel nejspíše sám autor.

V textu nacházíme i slova, jež jsou v nespisovném tvaru, ale jinak jsou v českém jazyce spisovná. Hláskoslovné varianty také registruji, jde o obměny hlásek hlavně v koncovkách. Jsou zde i slova obecná, tj. nespisovná, ale se širším užíváním, taktéž mnoho frazémů a přirovnání, což nám opět dokazuje, jak má hantec bohatou slovní zásobu. Tyto výrazy odlišuji v textu světle modrou barvou.

3.4.1 Zpracovaný text

Před **těžkéma járama**, někde v **Cajzlově**, **ufachčil** jeden **správné kingál svý stařce kindoša**. Šrop byl **kocna**, tak jí **starý medvědi začli hókat** po **mutře** – Růža. **Fotr** byl **betelné řizek**, tak hned **hókl do placu**, že v pátek proběhne na Růženinu počest **spářka**. V sobotu se nemusí do **háčku**, tak se všichni **zbořijó jak Drážďany**.

Pozval **svý nélepší kámoše** i s **vlečňákama**. Stará Růža **chcela přitáhnót** i tři **sud'ále**. „Ty dvě **gertrudy** at' **přirazijó**,“ zahlásil **kingál**, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes **futra**. To jí **rači přerazím tužky**. **Kalí první ligu**, vždycky **se** tu **naboři**, **motá se** pak **jak hnědka pod splavem** a hlásí **blbý žgryndy** a **samý pasový války**. Před dvaceti **jaři-**

nama přisóдила jedný koc takové rypál, že jí v betli museli fšici hofirci házet přes štryclu pytloš. Sténě nemůže dovalit vágenem, když ju nedávno pustili z odmašťovny a ještě má noty v čistírně.“

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se samé špicové dlabanec, šnycle, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský války.

Pak už naklapaly sud'ále a jedna nahlásila, že Růže bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, zameldovala, že Růža bude špica krásné kocór s betelnó kostró a blond harizonama jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do kozišťat tehdá ještě negómali ufachčit, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec, když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak přirazila na raku. Ze startu vytáhla lampu červa, na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i celý kingálství.“

Járy hrnuly, a když měla Růža vosmnáctý nargle, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, valilo do kopru. Votupily se všechny mesry, gáble, šavle a dlabalo se jen bagrem. Jehly, špendliky i zichrhajcky valily taky do šmelcu. Růža měla za hrbem nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnót.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní sokoli nahlásili vo takové rizikové kobru nezájem a naháněli radši jinačí hafany po vokolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodspodněná. Na štěstí ji začal nahánět bořík, keré pigloval chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, ovary jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidraly baterky. Ale na druhó stranu to byl rovinové kořeň a nevařil na princezku nikdy žádný podělávký.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z teho karfióla šel tak betelné štynekce, že si Růža přestala dávat majzla. Šlukovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábla do habrůvky vo trnisko a mázla sebo jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskovó chrupku a s nó i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti, co chálo-

vali, už nedonesli další **dlabanec** do **gumovky**. **Voplodněný vále** hořely všem furt dál, až **někerém boříkům** začaly **fajrovat sandále**. Navíc **celé** zámek **vobrostl šípkatém křoviskem**, že **náhodné pěšák** **by místo gotiky gómal leda kulovku**.

Tak tam **všici gróňali hafo jařin**, **hafo vasrůvky vod tý** doby **vzalo kramle**, když k zámku **naštatlil betelné princál**. **Doklapal k temu ráholisku** a hned **hodil interes**, co by se vevnitř dalo **votočit**, jestli nějaká **zobka**, **glgačka**, **starožitný ráčny**, nebo aspoň **ňáký patrony do šrajtofle**. **Hópnul** teda **na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu** pro **křovinořez** a **začal makat**. Za **hodřku nebylo co řešit**. **Nahrnul se mezi futra** jak velká **vasrůvka** a chtěl začít **čórovat**. Pak **zgómnul** Růžu, jak se válí jak hluchá **sviňa** vedle **betle**, **totálně tuhason**. Vzhledem k **temu**, že **princál** už **dlóho** s nikým **neklepal** a **byl nadržené jak polární badatel**, tak **nahodil těžké radovanec**, že konečně bude po čase **kocór v tróbě**.

Chvilku Růžu **pigloval**, ale **ňák** ho **nerajcovalo**, že **se nemele**. Tak jí dal **hubana na čenich** a **vona sebo v tu ranu začala mrskat**. Napřed **dělala vlny**, že je to **levandula**, že **by s ním jako neměla klepat**, když se ještě **ani pořádně negómó**, a **házela** na něj **čučku jak bacil do lékárny**. Ale když jí **mázl** **goldnové kódr** na **klepeto**, tak **vyměkla** a hned bylo všechno v **ókeju**.

Jen co **jí princál betelně vykropil hrobku**, tak odněkud **dosmykoval** Růžin právě **vzbuzené fotr**. Nahodil **těžkó sondovanó** a pak **nahlásil**, že si **ju** ted' **princál** musí vzít i s **kingálostvím**, nebo **jináč** **dostane do dózny**. Tak proběhla **těžká grilovačka**, mladí se **vogólovali** a za pár **jařin** kolem nich **skákal** na **gracně hafo sarančat**.

3.4.2 Shrnutí

Můžeme si všimnout, že pohádka obsahuje velkou škálu hantecových slov. Pro přehlednost jsem slova rozdělila do určitých skupin. Aby se čtenář v textu neztrácel, slova z každé skupiny jsem označila rozdílnou barvou. Skupiny slov budu níže jednotlivě rozebírat.

3.5 Jednotlivé lexémy

3.5.1 Výrazy doložené ve slovnících hantecu

Tato podkapitola se věnuje slovům v textu, která se dají snadno vyhledat ve slovnících hantecu. Slova jsou označena tučně.

Aby měl čtenář lepší přehled, přiložila jsem pod text tabulku se slovy v hantecu a dále k nim přesný překlad do spisovného českého jazyka. Pro překlad jsem většinou šla do slovníčku, který se nachází na konci pohádky. V klasických slovnících jsem překlady pro mnoho slov překvapivě nenašla.

Zpracovaný text

Před těžkéma járama, někde v **Cajzlově**¹, **ufachčil**² jeden správné kingál svý stařce kindoš. **Šrop**³ byl **kocna**⁴, tak jí starý medvědi začli hókat po mutře – Růža. Fotr byl **betelné**⁵ řízek, tak hned hókł do placu, že v pátek proběhne na Růženinu počest spárka. V sobotu se nemusí do **háčku**⁶, tak se všichni zbořijó jak Drážďany.

Pozval svý nélepsi kámoše i s vlečňákama. Stará Růža chcela přitáhnót i tři sud’ále. „Ty dvě gertrudy at’ přirazijó,“ zahlásil kingál, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes futra. To jí rači přerazím tužky. Kalí první ligu, vždycky se tu naboří, motá se pak jak hnědka pod splavem a hlásí blbý žgryndy a samý pasový války. Před dvaceti jařinama přísódila jedný koc takové rypál, že jí v betli museli fšici **hofirci**⁷ házet přes **štryclu**⁸ pytlóš. Stěně nemůže dovalit **vágenem**⁹, když ju nedávno pustili z odmašťovny a ještě má **noty v čistímě**¹⁰.“

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se **škopky**¹¹, **rumunsko**¹², **lak na rakve**¹³, **vajnoš**¹⁴, **cháloval se**¹⁵ samé špicové dlabanec, šnycle, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský války.

Pak už naklapaly sud’ále a jedna nahlásila, že Růže bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, zameldovala, že Růža bude špica krásné kocór s betelnó kostró a blond **harizonama**¹⁶ jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do kozišťat tehdá ještě **negómali ufa-chčít**¹⁷, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec, když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak přirazila **na raku**¹⁸. Ze startu vytáhla **lampu červa**¹⁹,

na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i celý kingálství.“

Járy hrnuly, a když měla Růža vosmnáctý nargle, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, valilo do kopru. Votupily se všechny **mesry**²⁰, gáble, šavle a dlabalo se jen bagrem. Jehly, špendlíky i zichrhajcky valily taky **do šmelcu**²¹. Růža měla za hrbem nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnót.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí **nahodil mávačku**²².

I vostatní sokoli nahlásili vo takový rizikový kobru nezájem a naháněli radši jinačí hafany po vokolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodspodněná. Na štěstí ji začal nahánět bořík, keré pigloval **chlupatý beneli**²³ vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, **ovary jak rákosníček**²⁴, **kelca jak noty na škopky**²⁵ a ještě mu trochu švidraly baterky. Ale na druhó stranu to byl rovinové kořeň a nevařil na princezku nikdy žádný podělávky.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z teho karfióla šel tak **betelné štynekce**²⁶, že si Růža přestala dávat majzla. Šluovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábla **do habrůvky**²⁷ vo trnisko a mázla seboj jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskovó chrupku a s nō i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti, co chálovali, už nedonesli další dlabanec **do gumovky**²⁸. Voplodněný válce hořely všem furt dál, až někerém boříkům začaly fajrovat sandále. Navíc celé zámek vobrostl šípkatém křoviskem, že náhodné pěšák by místo gotiky gómal leda kulovku.

Tak tam všici gróňali hafo jařin, **hafo vasrůvky**²⁹ vod tý doby vzalo kramle, když k zámku naštatlil betelné princál. Doklapal k temu ráholisku a hned hodil interes, co by se vevnitř dalo votočit, jestli nějaká **zobka**³⁰, glgačka, **starožitný ráčny**³¹, nebo aspoň náký **patrony do šrajtofle**³². Hópnul teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu pro křovinořez a začal makat. Za hodřku nebylo co řešit. Nahrnul se mezi futra jak velká vasrůvka a chtěl začít **čórovat**³³. Pak **zgómnul**³⁴ Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle betle, totálně tuhason. Vzhledem k temu, že princál už dlóho s nikým neklepal a byl nadržené jak polární badatel, tak nahodil těžké radovanec, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu **pigloval**³⁵, ale nák ho nerajcovalo, že se nemele. Tak jí dal hubana na čenich a vona seboj v tu ranu začala mrskat. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by

s ním jako neměla klepat, když se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl **goldnové kódr na klepeto**³⁶, tak vyměkla a hned bylo všechno v ókeju.

Jen co jí princál betelně vykropil hrobku, tak odněkud dosmykoval Růžin právě vzbuze-
né fotr. Nahodil těžko sondovanó a pak nahlásil, že si ju teď princál musí vzít
i s kingálostvím, nebo jinak dostane **do dózny**³⁷. Tak proběhla těžká grilovačka, mladí se
vogólovali³⁸ a za pár jařin kolem nich skákalo **na gracně**³⁹ hafo sarančat.

Výrazy z textu, které se dají vyhledat ve slovnících hantecu

Zdroje:

- 1) DVORNÍK, Petr a Pavel KOPŘIVA. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 1. vydání. Brno: FT Records, 2000.
- 2) DVORNÍK, Petr a Pavel KOPŘIVA. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 3. doplněné vydání. Brno: FT Records, 2004.
- 3) DVORNÍK, Petr a Pavel KOPŘIVA. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 4. doplněné vydání. Brno: FT Records, 2013.
- 4) HLAVÁČEK, Honza. *Pobádky v hantecu aneb Goldnový merchny: [pro kindoš v od jedný a půl pětiky jařin]*. Ilustrace Libor Machata. Praha: Dobrovský, 2014-. Omega (Dobrovský). ISBN 978-80-7390-214-8.

Tab. 1 Slovník hantecových výrazů

hantecové slovo	význam ve spisovném českém jazyce
¹ Cajzlov	Čechy, Česko
² ufachčit	udělat (dítě)
³ šrop	dítě
⁴ kocna	dívka
⁵ betelné	správný, férový, poctivý
⁶ háček	zaměstnání
⁷ hofirci	kamarádi
⁸ štrycla	hlava
⁹ vágen	auto
¹⁰ noty v čistírně	zabavený řidičský průkaz
¹¹ škopky	pivo
¹² rumunsko	rum

¹³ lak na rakve	becherovka
¹⁴ vajnoš	víno
¹⁵ chálovat	jíst
¹⁶ harizony	vlasý
¹⁷ negómat ufachčit	neumět udělat
¹⁸ na raku	(přijet) na kole
¹⁹ lampa červa	láhev červeného vína
²⁰ mesry	nože
²¹ do šmelcu	(vyhodit) do smetí
²² nahodit mávačku	rozejít se s někým
²³ piglovat chlupatý beneli	čistit koně; stájník
²⁴ ovary	uši
²⁵ kelca jak noty na škopky	nemít hodně zubů
²⁶ betelné štynek	krásná vůně
²⁷ habrůvka	noha
²⁸ dát si něco do gumovky	začít něco jíst; něco do sebe ládovat
²⁹ vasrůvka	voda
³⁰ zobka	jídlo
³¹ starožitný ráčny	starožitné hodiny
³² patrony do štrajtofle	peníze do peněženky
³³ čórovat	krást
³⁴ zgómnót	všimnout si
³⁵ piglovat	souložit s někým
³⁶ goldnové kódr na klepeto	nasadit zlatý prsten na prst
³⁷ dostat do dózny	být zbit
³⁸ vogólovat se	vzít se, uzavřít sňatek
³⁹ gracna	hrad

3.5.2 Forma známá ze spisovného jazyka, ale v textu mají výrazy jiný význam

Zde se zabývám výrazy, které známe ze spisovného českého jazyka, ale v našem vybraném textu mají jiný význam. Jsou označeny růžovou barvou.

Opět jsem pod text přiložila tabulku. Jsou tam uvedeny významy jednotlivých slov, jak v hantecu, tak ve spisovném českém jazyce. Pro správné vysvětlení významu výrazů v klasickém českém jazyce mi napomohl internetový slovník spisovné češtiny.

Zpracovaný text

Před těžkema járama, někde v Cajzlově, ufachčil jeden správné kingál svý staře kindoša. Šrop byl kocna, tak jí starý **medvědi**¹ začli hókat po mutře – Růža. Fotr byl betelné **řízek**², tak hned hókl do placu, že v pátek proběhne na Růženinu počest spárka. V sobotu se nemusí do háčku, tak se všichni zbořijó jak Drážďany.

Pozval svý nélejší kámoše i s **vlečňákama**³. Stará Růža chcela přitáhnót i tři sud'ále. „Ty dvě gertrudy at' přirazijó,“ zahlásil kingál, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes futra. To jí rači přerazím **tužky**⁴. Kalí první ligu, vždycy se tu naboří, motá se pak jak hnědka pod splavem a hlásí blbý žgryndy a samý pasový **války**⁵. Před dvaceti **jařinama**⁶ přísódila jedný koc takové rypál, že jí v betli museli fšici hofirci házet přes štryclu pytlóš. Sténě nemůže dovalit vágenem, když ju nedávno pustili z odmašťovny a ještě má noty v čistírně.“

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se samé špicové dlabanec, šnycle, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský **války**.

Pak už naklapaly sud'ále a jedna **nahlásila**⁷, že Růže bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, zameldovala, že Růža bude špica krásné kocór s betelnó kostró a blond harizonama jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do kozišťat tehdá ještě negómali ufachčit, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec, když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak přirazila na raku. Ze startu vytáhla lampu červa, na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i celý kingálství.“

Járy hrnuly, a když měla Růža vosmnáctý nargle, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, valilo do kopru. Votupily se všecky mesry, gáble, šavle a **dlabalo se jen bagrem**⁸. Jehly, špendliky i zichrhajcky valily taky do šmelcu. Růža měla za hrbem nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnot.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní **sokoli**⁹ nahlásili vo takový rizikový **kobru**¹⁰ nezájem a naháněli radši jinačí **hafany**¹¹ po okolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodspodněná. Na štěstí ji začal nahánět bořík, keré pigloval chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, **ovary**¹² jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidraly **baterky**¹³. Ale na druhó stranu to byl rovinové kořeň a nevařil na princezku nikdy žádný podělávky.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z teho karfióla šel tak betelné štynekce, že si Růža přestala dávat majzla. Šlukovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábala do habrůvky vo trnisko a mázla sebo jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskovó chrupku a s ním i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti, co chávali, už nedonesli další dlabanec do gumovky. Voplodněný **válce**¹⁴ hořely všem furt dál, až někerém boříkům začaly fajrovat sandále. Navíc celé zámek vobrostl šípkatém křoviskem, že náhodné **pěšák**¹⁵ by místo gotiky gómal leda kulovku.

Tak tam všici grónali hafo **jařin**, hafo vasrůvky vod tý doby vzalo **kramle**¹⁶, když k zámku naštatlil betelné princál. Doklapal k temu ráholisku a hned hodil interes, co by se vevnitř dalo votočit, jestli nějaká zobka, glgačka, starožitný ráčny, nebo aspoň náký patrony do šrajtofle. Hópnul teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu pro křovinořez a začal makat. Za hodřku nebylo co řešit. Nahrnul se mezi futra jak velká vasrůvka a chtěl začít čórovat. Pak zgómnul Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle betle, totálně tuhason. Vzhledem k temu, že princál už dlóho s nikým **neklepal**¹⁷ a byl nadržené jak polární badatel, tak nahodil těžké radovanec, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu pigloval, ale nák ho nerajcovalo, že **se nemele**¹⁸. Tak jí dal hubana na čenich a vona 38ebe v tu ranu začala mrskat. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by s ním jako neměla klepat, když se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl goldnové kódr na klepeto, tak vyměkla a hned bylo všechno v ókeju.

Jen co jí princál betelně vykropil **hrobku**¹⁹, tak odněkud dosmykoval Růžin právě vzbuzené fotr. Nahodil těžkó sondovanó a pak nahlásil, že si ju ted' princál musí vzít i s kingálstvím, nebo jináč dostane do dózny. Tak proběhla **těžká**²⁰ **grilovačka**²¹, mladí se vogólovali a za pár **jařin** kolem nich skákalo na gracně hafo **sarančat**²².

Forma známá ze spisovného jazyka, ale v textu mají výrazy jiný význam**Zdroje:**

Slovník spisovného jazyka českého [online]. 2011 [cit. 30. leden 2018]. Dostupné z: <<http://ssjc.ujc.cas.cz/>>.

Tab. 2 Výrazy s rozdílným významem ve spisovné češtině a hantecu

	význam v hantecu	význam ve spisovném českém jazyce
¹ medvědi	rodiče	velké šelmy s hustým kožichem
² řízek	označení pro muže	název pokrmu
³ vlečňák	partnerka/ žena, kterou muž s sebou někam vodí	přívěs
⁴ tužka	končetina	nástroj ke psaní
⁵ válka	řeč, povídka, průpovídka, záležitost, věc; označení pro jídlo	stav nepřátelství projevující se organizovaným, ozbrojeným bojem mezi státy nebo národy
⁶ jařina	rok	obilí seté na jaře
⁷ nahlásit	sdělit, říct	oznámit
⁸ dlabat bagrem	jíst lžící	hrabat rypadlem
⁹ sokol	označení pro muže	dravý pták
¹⁰ kobra	označení pro hezkou dívku/ ženu	velký jedovatý tropický had
¹¹ hafan	označení pro hezkou dívku/ ženu	expresivní výraz pro psa
¹² ovar	ucho (uši)	vařené vepřové maso z hlavy a krku
¹³ baterky	oči	elektrická kapesní svítlna; suchý článek do ní
¹⁴ válec	cigareta	geometrické těleso
¹⁵ pěšák	lidé chodící pěšky	voják pěchoty
¹⁶ (vzít) kramle	odejít, uplynout, zanechat něčeho	železná svora k spojování trámů, tesařská skoba
¹⁷ klepat	souložit s někým	třukat, třást
¹⁸ mlít	hýbat sebou	drtit, lisovat, strouhat
¹⁹ hrobka	žena; označení pro milování se ženou	zděný hrob, krypta

²⁰ těžká	slovo hodnotící nějakou věc nebo událost; něco velkého	mající velkou váhu, hodně vážící
²¹ grilovačka	svatba	expresivní výraz pro zahradní párty, kde se griluje
²² saranče	skákový hmyz žijící v trávě	dítě, potomstvo

3.5.3 Výrazy snadno odvoditelné z kontextu nebo známá hantecová slova

V této podkapitole se zajímám o slova, která jsou snadno odvoditelná z kontextu nebo jsou to běžně známá hantecová slova, tudíž jsou pro čtenáře snadno pochopitelná a nepotřebuje ke správnému porozumění použít překladový slovník, ačkoliv můžeme zmíněná slova v překladových slovnících také najít. Tyto výrazy jsem označila v textu fialovou barvou.

Zpracovaný text

Před těžkema **járama**, někde v Cajzlově, ufachčil jeden správně **kingál** svý **stařce kindoša**. Šrop byl kocna, tak jí starý medvědi začli hókát po **mutře** – Růža. Fotr byl betelné řízek, tak hned hókł do placu, že v pátek proběhne na Růženinu počest **spářka**. V sobotu se nemusí do háčku, tak se všichni zbořijó jak Drážďany.

Pozval svý nélepši kámoše i s vlečňákama. Stará Růža chtěla přitáhnót i tři **sud'ále**. „Ty dvě **gertrudy** at' přirazijó,“ zahlásil **kingál**, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes futra. To jí rači přerazím tužky. Kalí první ligu, vždycky se tu naboří, motá se pak jak hnědka pod splavem a hlásí blbý žgryndy a samý pasový války. Před dvaceti jařinama přisódila jedný **koc** takové **rypál**, že jí v **betli** museli fšici hofřici házet přes štryclu **pytloš**. Sténě nemůže dovalit vágenem, když ju nedávno pustili z **odmašťovny** a ještě má noty v čistírně.“

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se samé špicové **dlabanec**, **šnycle**, **mořský fišle** a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský války.

Pak už naklapaly **sud'ále** a jedna nahlásila, že Růže bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, **zameldovala**, že Růža bude špica krásné kocór s **betelnó kostró** a blond harizonama jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do **kozišť'at** tehdá ještě negómali ufachčit, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici **byli v ókeju, těžké radovanec**, když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdó jí **nabonzoval**, že bude **glgačka**, a tak přirazila na raku. Ze startu vytáhla lampu červa, na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne **do kolku, nahodí chrupku** a s ní i celý **kingálství**.“

Járy hrnuly, a když měla Růža vosmnáctý **nargle**, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, **valilo do kopru**. Votupily se všechny mesry, **gáble**, šavle a dlabalo se jen bagrem. Jehly, špendliky i zichrhajcky valily taky do šmelcu. Růža měla za hrbem nějakýho borca, keré **imrvére házel čučku**, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnot.

Její hofírek, **princál** vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní sokoli nahlásili vo taková riziková kobru nezájem a naháněli radši jinačí hafany po okolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrtní **nevodspodněná**. Na štěstí jí začal nahánět **bořík**, keré pigloval chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak **padesátku šmirgl**, ovary jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidraly baterky. Ale na druhó stranu to byl rovinové kořen a nevařil na princezku nikdy žádný podělavky.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z toho **karfióla** šel tak betelné štynekce, že si Růža přestala **dávat majzla**. **Šlukovala** tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábla do habrůvky vo trnisko a mázla sebó jak široká, tak dlóhá **na dlážku**. **Nahodila bleskovó chrupku** a s nó i celý **kingálsko**. **Fógli** zalomili v letu, ti, co **chálovali**, už nedonesli další dlabanec do gumovky. Voplodněný válce hořely všem furt dál, až některém **boříkům** začaly **fajrovat sandále**. Navíc celé zámek vobrostl šípkatém **křoviskem**, že náhodné pěšák by místo gotiky gómal leda kulovku.

Tak tam všici **gróňali** hafo **jařin**, hafo vasrůvky vod tý doby vzalo kramle, když k zámku **naštatlil betelné princál**. Doklapal k temu **řáholisku** a hned hodil interes, co by se vevnitř dalo **votočit**, jestli nějaká zobka, glgačka, starožitný ráčny, nebo aspoň náký patrony do šrajtofle. **Hópnul** teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do **kšeftu** pro křovinořez

a začal makat. Za hodčku nebylo co řešit. **Nahrnul se mezi futra** jak velká **vasrůvka** a chtěl začít čórovat. Pak zgómnul Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle **betle**, **totálně tuhason**. Vzhledem k tomu, že **princál** už dlóho s nikým neklepal a byl nadržené jak polární badatel, tak **nahodil těžké radovanec**, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu pigloval, ale náak ho nerajcovalo, že se nemele. Tak jí dal **hubana na čenich** a vona sebo v tu ranu **začala mrskat**. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by s ním jako neměla klepat, když se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl goldnové kódr na klepeto, tak **vyměkla** a hned bylo všechno v **ókeju**.

Jen co jí princál betelně vykropil hrobku, tak odněkud **dosmykoval** Růžin právě vzbuzené **fotr**. Nahodil těžko sondovanó a pak **nahlásil**, že si ju teď **princál** musí vzít i s **kingálstvím**, nebo jináč dostane do dózny. Tak proběhla těžká grilovačka, mladí se vógólovali a za pár jařin kolem nich **skákaló** na gracně hafo sarančat.

3.5.4 Slova, která nelze dohledat ve slovnících hantecu nebo hůře odvoditelná

Zde se věnuji slovům, která nelze dohledat ve slovnících hantecu nebo jsou hůře odvoditelná než ostatní hantecová slova, tudíž můžeme mít problém s jejich překladem. Používám pro ně zelenou barvu. Takových slov je v textu poměrně málo, proto je níže přiložena tabulka s jejich pravděpodobným překladem, se kterým mi pomohla paní profesorka Marie Krčmová.

Zpracovaný text

Před těžkéma járama, někde v Cajzlově, ufachčil jeden správné kingál svý stařce kindoš. Šrop byl kocna, tak jí starý medvědi začli hókat po mutře – Růža. Fotr byl betelné řízek, tak hned hókl do placu, že v pátek proběhne na Růženinu počest spářka. V sobotu se nemusí do háčku, tak se všichni zbořijó jak Drážďany.

Pozval svý nélepší kámoše i s vlečňákama. Stará Růža hcela přitáhnót i tři sud'ále. „Ty dvě gertrudy at' přirazijó,“ zahlásil kingál, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes futra. To jí rači přerazím tužky. Kalí první ligu, vždycky se tu naboří, motá se pak jak hnědka pod

splavem a hlásí blbý žgryndy a samý pasový války. Před dvaceti jařinama přísódila jedný koc takové rypál, že jí v betli museli fšici hofřici házet přes štryclu pytláš. Sténě nemůže dovalit vágenem, když ju nedávno pustili z odmašťovny a ještě má noty v čistírně.“

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se samé špicové dlabanec, šnyce, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský války.

Pak už naklapaly suďále a jedna nahlásila, že Růže bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, zameldovala, že Růža bude špica krásné kocór s betelnó kostró a blond harizonama jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do kozišťat tehdá ještě negómali ufachčít, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec, když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak přirazila na raku. Ze startu vytáhla lampu červa, na to řachla dvě **bavorska**¹, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i celý kingálství.“

Járy hrnuly, a když měla Růža vosmnáctý nargle, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, valilo do kopru. Votupily se všechny mesry, gáble, šavle a dlabalo se jen bagrem. Jehly, špendliky i zichrhajcky valily taky do šmelcu. Růža měla za hrbem nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnout.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní sokoli nahlásili vo taková riziková kobru nezájem a naháněli radši jinačí hafany po okolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodspodněná. Na štěstí ji začal nahánět bořík, keré pigloval chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, ovary jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidrally baterky. Ale na druhó stranu to byl rovinové kořeň a nevařil na princezku nikdy žádný podělávky.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z teho karfióla šel tak betelné štynecek, že si Růža přestala dávat majzla. Šlukovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábla do habrůvky vo trnisko a mázla seboj jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskovó chrupku a s nój i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti, co chálovali, už nedonesli další dlabanec do gumovky. Voplodněný válce hořely všem furt dál, až někerém boříkům

začaly fajrovat sandále. Navíc celé zámek vobrostl šípkatém křoviskem, že náhodné pěšák by místo **gotiky**² gómal leda **kulovku**³.

Tak tam všici gróňali hafo jařin, hafo vasrůvky vod tý doby vzalo kramle, když k zámku naštatlil betelné princál. Doklapal k temu řáholisku a hned hodil interes, co by se vevnitř dalo votočit, jestli nějaká zobka, glgačka, starožitný ráčny, nebo aspoň náký patrony do šrajtofle. Hópnul teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu pro křovinořez a začal makat. Za hodřku nebylo co řešit. Nahrnul se mezi futra jak velká vasrůvka a chtěl začít čórovat. Pak zgómnul Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle betle, totálně tuhason. Vzhledem k temu, že princál už dlóho s nikým neklepal a byl nadržené jak polární badatel, tak nahodil těžké radovanec, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu pigloval, ale nák ho nerajcovalo, že se nemele. Tak jí dal hubana na čenich a vona sebo v tu ranu začala mrskat. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by s ním jako neměla klepat, když se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl goldnové kódr na klepeto, tak vyměkla a hned bylo všechno v ókeju.

Jen co jí princál betelně vykropil hrobku, tak odněkud dosmykoval Růžin právě vzbuzené fotr. Nahodil těžkó sondovanó a pak nahlásil, že si ju teď princál musí vzít i s kingálostvím, nebo jináč dostane do dózny. Tak proběhla těžká grilovačka, mladí se vogólovali a za pár jařin kolem nich skákalo na gracně hafo sarančat.

Tab. 3 Hůře odvoditelná slova

	pravděpodobný překlad
¹ bavorsko	označení pro alkoholický drink, fernet + tonic
² gotika	gotický zámek / hrad
³ kulovka	nic nevědět, nemít tušení

3.6 Sousloví a frazémy

V poslední kapitole se zabývám frazémy, přirovnáními, slovy nářečními a prvky obecně nespisovnými, které se nacházejí v mém vybraném textu. Zvolila jsem pro ně světle modrou barvu.

Frazémy a přirovnání jsem v textu pro lepší přehlednost podtrhla, ostatní nepodtržená slova jsou slova nářeční nebo obecně nespisovná. Ta se většinou opírají o hanácké nářečí. Je to dáno především použitím dlouhých vokálů ve slovech.

Zpracovaný text

Před **těžkéma** járama, někde v Cajzlově, ufachčil jeden **správné** kingál **svý** stařce kindoša. Šrop byl kocna, tak jí **starý** medvědi **začli hókát** po mutře – Růža. **Fotr** byl betelné řízek, tak hned **hókl do placu**, že v pátek proběhne na Růženinu počest spárka. V sobotu se nemusí do háčku, tak se všichni **zbořijó jak Drážd'any**.

Pozval **svý nejlepší kámoše** i s vlečňákama. Stará Růža **chcela přitáhnót** i tři sud'ále. „Ty dvě gertrudy at' **přirazijó**,“ zahlásil kingál, „ale tu třetí, Libunu, nepustím přes **futra**. To jí **rači přerazím** tužky. **Kalí první ligu**, vždycky **se** tu **naboří**, **motá se** pak **jak hnědka pod splavem** a hlásí **blbý žgryndy** a **samý pasový** války. Před dvaceti jařinama **přisódila jedný** koc **takové** rypál, že jí v betli museli **fšici** hofírci házet přes štryclu pytloš. **Stěně** nemůže **dovalit** vágenem, když **ju** nedávno pustili z odmašťovny a ještě má noty v čistírně.“

Na **fetu** to bylo **špicový**, **hrnuly se** škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se **samé špicové** dlabanec, šnycle, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i **nějaký vegetariánský** války.

Pak už **naklapaly** sud'ále a jedna nahlásila, že Růža bude **chytrá jak rádio**, a druhá, která už byla **jak motyka**, zameldovala, že Růža bude **špica krásné kocór** s **betelnó kostró** a **blond** harizonama **jak Pamela Anderson**. Jen ten silikon do kozišťat **tehďa** ještě negómali ufachčit, a tak **těžce spolíhali** na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec, když najednou **doklapala vytočená** Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak **přirazila** na raku. **Ze startu** vytáhla lampu červa, na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude **vosumnáct** jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i **celý** kingálství.“

Járy **hrnuly**, a když měla Růža **vosmnáctý** nargle, **začli mít fšici vokolo ní boby**. Co mělo **vostró špicu**, valilo do kopru. **Votupily se všechny** mesry, gáble, šavle a dlabalo se jen bagrem. Jehly, **špendlíky** i **zichrhajcky** valily taky do šmelcu. Růža měla **za hrbem**

nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píčhnót.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní sokoli nahlásili vo taková riziková kobru nezajem a naháněli radši jinačí hafany po vokolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodspodněná. Na štěstí ji začal nahánět bořík, keré pigloval chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, ovary jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidraly baterky. Ale na druhó stranu to byl rovinové kořeň a nevařil na princezku nikdy žádný podělávky.

Jedná jí dovalil na scuka krásná růža. Z teho karfióla šel tak betelné štynekce, že si Růža přestala dávat majzla. Šlukovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábla do habrůvky vo trnisko a mázla seboj jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskové chrupku a s nój i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti, co chávali, už nedonesli další dlabanec do gumovky. Voploďněný válce hořely všem furt dál, až některém boříkům začaly fajrovat sandále. Navíc celé zámek vobrostl šípkatém křoviskem, že náhodné pěšák by místo gotiky gómal leda kulovku.

Tak tam všici gróňali hafo jařin, hafo vasrůvky vod tý doby vzalo kramle, když k zámku naštatlil betelné princál. Doklapal k temu ráholisku a hned hodil interes, co by se vevnitř dalo votočit, jestli nějaká zobka, glgačka, starožitný ráčny, nebo aspoň nějaký patrony do šrajtofle. Hópnul teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu pro křovi-nořez a začal makat. Za hod'ku nebylo co řešit. Nahrnul se mezi futra jak velká vasrůvka a chtěl začít čórovat. Pak zgómnul Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle betle, totálně tuhason. Vzhledem k temu, že princál už dlóho s nikým neklepal a byl nadržené jak polární badatel, tak nahodil těžké radovanec, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu pigloval, ale nějak ho nerajcovalo, že se nemele. Tak jí dal hubana na čenich a vona seboj v tu ranu začala mrskat. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by s ním jako neměla klepat, když se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl goldnové kódr na klepeto, tak vyměkla a hned bylo všechno v ókeju.

Jen co jí princál betelně vykropil hrobku, tak odněkud dosmykoval Růžin právě **vzbu-zené** fotr. Nahodil **těžko sondovanó** a pak nahlásil, že si **ju** teď princál musí vzít i s kingálstvím, nebo **jináč** dostane do dózny. Tak proběhla těžká grilovačka, mladí se vogólovali a za pár jařin kolem nich skákalo na gracně **hafo** sarančat.

3.7 Shrnutí

Z textu je patrné, že nářečních a obecně nespisovných slov je v textu nejvíce ze všech výše uvedených skupin. Ale i přesto jejich význam známe, nemusíme je tedy vyhledávat v překladových slovnících. Jsou to slova známá z naší běžné mluvy, ale v klasické literatuře by se taková slovní zásoba zcela jistě vyskytovat neměla, tudíž pro nenáročného čtenáře je tento typ četby správnou volbou.

4 Závěr

Šípková Růženka je pohádka, kterou zná snad každý. Nicméně v autorově podání se příběhu každý dospělý čtenář musí zasmát. Je to dáno netradiční hantecovou slovní zásobou. I na tak krátkém příběhu totiž můžeme vidět, že lexikum hantecu v podání autora textu je skutečně bohaté.

Autor se dokonce nebojí v příbězích pracovat i se sexuální tematikou nebo do textu zařadit i určité vulgarismy, které ovšem k hantecu odjakživa patří. V tomto příběhu také neudělal výjimku. Obohacuje pohádku o choulostivé děje, které by se v původní verzi pohádky vyskytovat bezpochyby nemohly. Právě proto jsou hantecové pohádky určeny spíše pro dospělé či dospívající čtenáře. Nicméně hlavně díky tomu se člověk může při čtení velmi pobavit.

Slov, která se dají vyhledat v běžných překladových slovnících z hantecu do spisovného českého jazyka, v textu překvapivě mnoho nenacházíme. Spousta z nich se dala vyhledat pouze pomocí slovníčku v oné pohádkové knížce. Ten se nachází vždy na konci každé pohádky. Slovníky by se tedy měly pro větší přehlednost postupně obnovovat, ačkoli to může být v dnešní době velice obtížné, jelikož i sám autor si v textu pár slov nejspíše vymyslel, tudíž přesný překlad pro ně nemůžeme přesně určit. Můžeme tedy zkusit význam daného slova odhadnout, nebo si jít pro správnou odpověď přímo k autorovi.

Hantec je zrádný i v tom, že příslušníci této řeči používají slova, která známe z běžného českého jazyka, ale v hantecu mají jiný význam. Taková slova v textu samozřejmě také nacházíme. Obzvlášť pro laiky mohou být texty s takovými slovy pro jejich porozumění komplikované.

Dále tu jsou slova, která se dají pochopit z kontextu a ani nemusíme znát jejich přesný význam. Nebo jsou to slova známá z běžné mluvy, která používáme a ani si nemusíme uvědomovat, že jsou to slova právě hantecová. Jsou většinou přejata z německého jazyka a nějakým způsobem „počeštěna“. Takových slov je v textu spousta. Opět si tedy můžeme všimnout, jak bohatou slovní zásobu hantec má.

V textu se mnoho slov a tvarů opírá o hanácké nářečí. Je to vidno zejména na dlouhých samohláskách v koncovkách a všeobecně používání dlouhých vokálů ve slovech, zejména /é/ a /ó/. Také si můžeme všimnout u určitých slov protetického /v-/ na jejich za-

čátku. To je na druhou stranu typické pro Pražany nebo pro mluvčí z Čech. Do pohádky pro zpestření a obohacení čtenářského zážitku autor vkládá různé frazémy i přirovnání, některá z nich jsou autorská, ale některá použitá přirovnání můžeme znát i z běžného života.

Hantec, jakožto brněnská mluva, se v dnešní době začíná rozšiřovat i mimo město Brno, zejména do Čech a do našeho hlavního města. V současnosti má především hantec lidi pobavit, nikoliv urážet nebo pobuřovat a už dávno ztratil funkci zatajovat nebo skrývat účelně informace. Najdou se ale i tací, kteří stále hantec považují za vulgární mluvu a raději se literatuře s touto tematikou vyhýbají. I když se tedy v dnešní době v Brně hantecem běžně nemluví, je dobré si do budoucna hantec alespoň zanechat jako naši jazykovou vzácnost a troufám si tvrdit, že hantec zůstane ještě na dlouhou dobu jakýmsi symbolem města Brna.

Do úplného závěru přidávám pro zajímavost tabulku s počtem hantecových slov z rozebíraného textu z každé skupiny.

Tab. 4 Souhrn lexémů z originálního textu

Slova, která se dají vyhledat ve slovnících	39
Slova známá ze spisovné češtiny, ale v textu mají jiný význam	22
Slova, která se dají snadno odvodit z kontextu nebo jsou známá z běžné mluvy	75
Slova, která nejdou vyhledat ve slovnících nebo jsou hůře odvoditelná	3
Slova nářeční, slova obecně nespisovná	128
Frazémy nebo přirovnání	25

5 Seznam použité literatury

5.1 Zdrojová literatura

DVORNÍK, Petr a Pavel KOPŘIVA. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 1. vydání. Brno: FT Records, 2000.

DVORNÍK, Petr a Pavel KOPŘIVA. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 3. doplněné vydání. Brno: FT Records, 2004.

DVORNÍK, Petr a Pavel KOPŘIVA. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 4. doplněné vydání. Brno: FT Records, 2013.

HLAVÁČEK, Honza. *Pobádky v hantecu, aneb, Goldnový merchny: [pro kindoš v od jedný a půl pětiky jařín]*. Ilustrace Libor Machata. Praha: Dobrovský, 2014-. Omega (Dobrovský). ISBN 978-80-7390-214-8.

5.2 Související literatura

ČIČA JELÍNEK, Pavel. *Štatl*. Brno: Educo, 1990. ISBN 80-85027-06-2.

KOPŘIVA, Pavel, ČIČA JELÍNEK, Pavel a Petr DVORNÍK. *Velká kniha hantecu*. 1. vydání. Brno: FT Records, 1999.

KRČMOVÁ, Marie. *Brněnské hantec*. Geografické rozhledy, 2008, ročník 17, č. 5. ISSN 1210-3004.

KRČMOVÁ, Marie. Integrační a desintegrační tendence v sociolektu. In *Integrace v jazycích – jazyky v integraci*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2010. s. 63-82, 19 s. ISBN 978-80-7422-001-2.

KRČMOVÁ, Marie. Hantec jako fenomén dnešních dnů. In *Profesor Lumír Klimeš jubilující*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni - Pedagogická fakulta, 2005. s. 91-98, 8 s. ISBN 80-7043-351-5.

KRČMOVÁ, Marie. Fenomén hantec. In *Rukopis přednášky v Jazykovědném sdružení*, 2000.

KRČMOVÁ, Marie. Když mluví Brňan. In *T. Steiner (ed.): My Fair Lady (ze Zelňáku)*. Městské divadlo: Brno 1999, s. 146-153, 1999.

NOVÁČEK, Otakar. *Brněnská plotna*. Brno: nákl. [vl.], 1929. On.

NOVÁK, Pavel. Brněnské šalina/ šelina („tramvaj“). Wörter, Sachen und Milieus. In *Teorie a empirie: bichla pro Krčmovó*, 1. vydání, 2006, str. 177- 186, ISBN 80-210-3955-8.

5.3 Elektronické zdroje

Jazyky. Studium. Práce. *Brněnský hantec* [online]. 8. září 2010 [cit. 1. leden 2018]. Dostupné z: <<http://www.jazyky.com/brnensky-hantec/>>.

V zorném poli geografů. *Brněnské hantec* [online]. [cit. 5. leden 2018]. Dostupné z: <<https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/753/pdf>>.

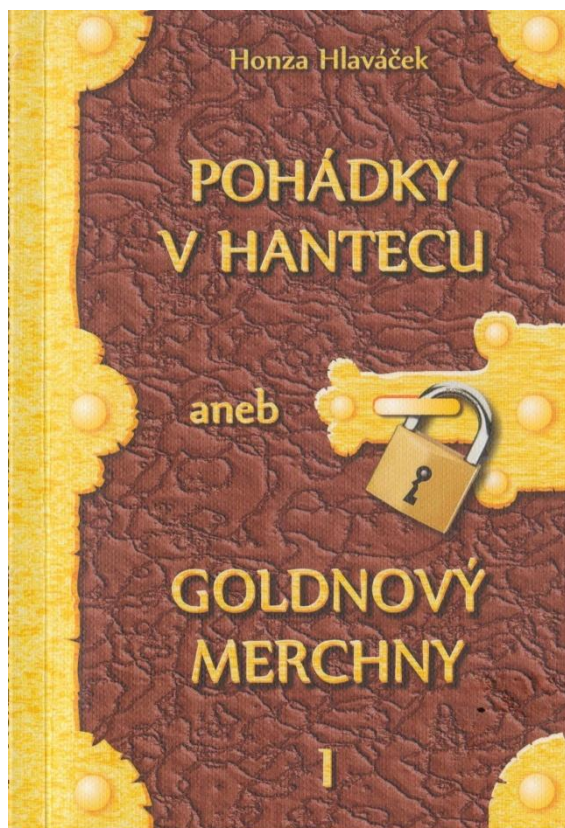
Honza „Žanek“ Hlaváček. *Kšeft* [online]. 2017 [cit. 1. únor 2018]. Dostupné z: <<http://www.honzahlavacek.com/>>.

Osobnosti. *Honza Hlaváček* [online]. [cit. 15. leden 2018]. Dostupné z: <<https://www.osobnosti.cz/honza-hlavacek.php>>.

Slovník spisovného jazyka českého [online]. 2011 [cit. 30. leden 2018]. Dostupné z: <<http://ssjc.ujc.cas.cz/>>.

Přílohy

A Obálka použité pohádkové knihy

B Originální text Šípkatá Růža

tu třetí, Libunu, nepustím přes futra. To jí rači přerazím tužky. Kalí první ligu, vždycky se tu naboří, motá se pak jak hnědka pod splavem a hlásí blbý žgryndy a samý pasový války. Před dvaceti jařinama přísódila jedný koc takové rypál, že jí v betli museli fšici hofírci házet přes štryclu pytláš. Sténě nemůže dovalit vágenem, když ju nedávno pustili z vodmašťovny a ještě má noty v čistíně.“

Na fetu to bylo špicový, hrnuly se škopky, rumunsko, lak na rakve, vajnoš, cháloval se samé špicové dlabanec, šnycle, mořský fišle a pro fajnovky tu byly i nějaký vegetariánský války.

Pak už naklapaly sudále a jedna nahlásila, že Růža bude chytrá jak rádio, a druhá, která už byla jak motyka, zameldovala, že Růža bude špica krásné kocór s betelnó kostró a blond harizonama jak Pamela Anderson. Jen ten silikon do kozišťat tehdá ještě negómali ufachčít, a tak těžce spolíhali na přírodu.

Fšici byli v ókeju, těžké radovanec,

~ 8 ~

když najednou doklapala vytočená Libuna. Někdo jí nabonzoval, že bude glgačka, a tak přirazila na raku. Ze startu vytáhla lampu červa, na to řachla dvě bavorska, zalila škopkem a hlásí: „Až jí bude vosumnáct jařin, tak se píchne do kolku, nahodí chrupku a s ní i celý kingálství.“

Járy hrnuly a když měla Růža vosmnáctý nargle, začli mít fšici vokolo ní boby. Co mělo vostró špicu, valilo do kopru. Votupily se všechny mesry, gáble, šavle a dlabalo se jen bagrem. Jehly, špendlíky i zichrhajcky valily taky do šmelcu. Růža měla furt za hrbem nějakýho borca, keré imrvére házel čučku, jestli není něco v okolí, vo co by se mohla píchnót.

Její hofírek, princál vod vedle, to už nezkósnul a radši jí nahodil mávačku.

I vostatní sokoli nahlásili vo takové rizikové kobru nezájem a naháněli radši jinačí hafany po vokolí.

Růža si už začala dělat pupínky, že zůstane nadosmrti nevodsponeňá. Naštěstí ji začal nahánět bořík, keré pigloval

~ 9 ~

~ 10 ~

chlupatý beneli vod kingálskýho dostavníku. Ksicht měl sice jak padesátku šmirgl, ovary jak rákosníček, kelca jak noty na škopky a ještě mu trochu švidraly baterky. Ale na druhó stranu to byl rovinové kořeň a nevařil na princezku nikdy žádný podělávký.

Jednó jí dovalil na scuka krásnó růžu. Z teho karfióla šel tak betelné štynek, že si Růža přestala dávat majzla. Šlukovala tu vůňu jak nějaké naklepané borec téčko, pak se škrábala do habrůvky vo trnisko a mázla sebó jak široká, tak dlóhá na dlážku. Nahodila bleskovó chrupku a s ňó i celý kingálsko. Fógli zalomili v letu, ti co chálovali, už nedonesli další dlabanec do gumovky. Voplodněný válce hořely všem furt dál, až někerém boříkům začaly fajrovat sandále. Navíc celé zámek vobrostl šípkatém křoviskem, že náhodné pěšák by místo gotiky gómal leda kulovku.

Tak tam všici gróňali hafo jařin, hafo vasrůvky vod tý doby vzalo kramle, když k zámku naštatlil betelné princál. Doklapal k temu řáholisku a hned hodil interes, co by

~ 11 ~

se vevnitř dalo votočit, jestli nějaká zobka, glgačka, starožitný ráčny, nebo aspoň nějaký patrony do šrajtofle. Hópnul teda na rychlíka k Přemovi Podlahovi do kšeftu pro křovinořez a začal makat. Za hodku nebylo co řešit. Nahrnul se mezi futra jak velká vasrůvka a chtěl začít čórovat. Pak zgómnul Růžu, jak se válí jak hluchá sviňa vedle betle, totálně tuhason. Vzhledem k temu, že princál už dlóho s nikým neklepal a byl nadržené jak polární badatel, tak nahodil těžké radovanec, že konečně bude po čase kocór v tróbě.

Chvilku Růžu pigloval, ale nák ho nerajcovalo, že se nemele. Tak jí dal hubana na čenich a vona sebo v tu ranu začala mrskat. Napřed dělala vlny, že je to levandula, že by s ním jako neměla klepat, dyž se ještě ani pořádně negómó, a házela na něj čučku jak bacil do lékárny. Ale když jí mázl goldnové kódr na klepeto, tak vyměkla a hned bylo všechno v ókeju.

Jen co jí princál betelně vykropil hrobku, tak vodněkud dosmykoval Růžin právě vzbuzené fotr. Nahodil těžkó

~12~

tak už negróňé

sondovanó a pak nahlásil, že si ju teď princál musí vzít i s kingálstvím, nebo jináč dostane do dózny. Tak proběhla těžká grilovačka, mladí se vogólovali a za pár jařin kolem nich skákalo na gracně hafo sarančat.

~13~

C Slovníček na konci pohádky

slovníček

sud'ále – *sudičky*
vodmaš'ovna – *protialkoholní léčebna*
noty v čistírně – *zabavený řidičský průkaz*
přirazit na raku – *přijet na kole*
lak na rakve – *fernet*
lampa červa – *láhev červeného vína*
píchnót do kolku – *píchnout do prstu*
mít boby, bobky, fedry – *mít strach*
nevodspaněná – *panna*
piglovat chlupatý beneli, hajtry – *čistit koně*
naklepané borec – *zdrogovaný*
těčko – *toluen*
fajrovat sandále – *hořet ústa*
starožitný ráčny – *starožitné hodiny*
patrony do šrajtofle – *peníze do peněženky*
totálně tuhason – *úplně tuhá (mrtvá)*
kocór v tróbě – *pohlavní styk*
piglovat, klepat – *mít pohlavní styk*
vykropit hrobku – *dokonaný pohlavní styk*
levandula – *špatné, nevhodné*
goldnové kódr na klepetu – *zlatý prsten na prstu*
dostat do dózny, do řepy, na budku – *být zbit*
grilovačka – *svatba*
vogólovat se – *uzavřít manželství*
hafo sarančat – *hodně dětí*